

naša luč

1988
oktober
8

Slovenija

Moja dežela.

DOLNJE POSOČJE

Dolnje Posočje je prava primorska pokrajina z nizkimi dolinami, višjimi planotami in obrobni gričevjem. Po terasah raste trta in sadje.

Od Mosta navzdol je tesni žleb, po katerem teče Soča, zajeden v kraške apnence. Staro prometno in cerkveno središče te doline je Kanal, eno najslikovitějšíh naselij Slovenije. Strnjena gruča hiš se stiska na skalnem robu nad kanjonom Soče. Od te odseva modrina, ki obliva ob jasnih dneh obok mosta in stene hiš. Po terasastih bregovih uspevajo smokve in breskve, pa tudi se dvigajo v nebo že prve ciprese.

V TUJINI

O kako daleč, daleč si Medana,
ti moja tiha, draga rojstna vas!
Ko mislim nate, skrivam svoj obraz
in vem takrat, kako je solza slana.

Na holmu, v vinogradih razsejana,
pred tabo v soncu — morje, sivi Kras,
ravan furlanska, Soče zlati pas
in daleč za teboj dva velikana,

Triglav in Krn, še dalje Dolomiti:
tako te vidim in krog tebe Brda
in iščem zate sladkih besedi.

Najslajša je beseda mi pretrda
in jezik je ne more raztopiti
in kakor kamen v srcu mi leži.

Alojz Gradnik

Na desni strani Soče se širi rodovitno gričevje, Brda. To so živahno razgibane gorice: med gosto nasejanimi tesnimi dolinicami, poraslimi s hosto, se širijo ploščati griči, pokriti z vinogradi in sadovnjaki, po vseh slemenih in vrhovih pa se belijo zaselki s tesno skupaj postavljenimi visokimi, zidanimi hišami, kritimi s korci. Vseposod se odpirajo široki razgledi na furlansko nižino tja do morja. Dobra zemlja in ugodno podnebje vabita Brice k pridelovanju zgodnjega in žlahtnega sadja in zelenjave — češenj, grozdja, breskev, fig, zgodnjega graha — in slovitih vin — rebule, merlota in briškega tokajca.

Naravno središče dolnjega Posočja je Gorica, ki pa so jo kmalu po vojni prisodili Italiji. Pod Avstrijo je bila deželno središče. Na ravnini je zraslo mesto Nova Gorica. Ker je grajena načrtno na široko, je videti kot prijetno vrtno mesto. To je tudi mesto mladih družin, ki se vanj stalno doseljujejo.

Vipavsko je rodovitna peščenjakova kotlina vzhodno od Gorice, zagozdena med apnenčaste planote Trnovskega gozda in Nanosa ter Krasa. Vode so razčlenile peščenjak v gričevje, reka Vipava pa je vzdolž kadunje izkopala globljo dolino. Jugozahodno od Vipavske doline se širijo Vipavska brda. Nasprotja med pohlevnimi griči in strmimi bregovi planot dajejo pokrajini posebne vrste slikovitost. Dolina je gosto naseljena, saj je zelo ugodna za vinogradništvo in sadjarstvo. Vasi so sredozemskega

vzorca in so na gosto nasejane. S strmin se vsipljejo bela melišča. V bregu nad naselji se belijo stare cerkvice.

Nad križiščem cest stoji na griču Vipavski Križ, starinsko, majhno naselje z ostanki obzidja in mestnimi vrati, starim gradom in samostanom.

Ajdovščina

Središče Vipavske doline je Ajdovščina, mestno naselje pod Čavnom s starim, strnjeno zazidanim jedrom z ozkimi, krivimi ulicami, stisnjeno med nekdanje obzidje. Zanimivosti kraja so: stolp med topoli ob Hublju, ostanek rimskih utrd in sodobna vinska klet za 400 vagonov vina. Nagnjena drevesa v parku so priče silovitosti burje, ki tu razsaja pozimi.

Trnovski gozd nad Vipavsko dolino je visoka kraška planota. Gorske trate so posejane z izrazito alpskim rastlinjem.

Proti koncu doline se je postavila Vipava, razpotegnjeno trško naselje. Starejše hiše, v glavnem nadstropne, so strnjeno zazidane vzdolž obvozne ceste. Zanimiv je Stari grad, stolp ob mostu in velika vinska klet za 500 vagonov vina. Vipava je prijeten kraj za oddih. Na Nanosu se vrste gozdne parcele in košenice, kjer se pase govedo.

NASLOVNA FOTOGRAFIJA
V kovačnici v Poljanski dolini.

za naše fare smo vsi odgovorni

Za to, da neka fara sploh obstaja, je potrebno dvoje: farani in župnik. Farani brez župnika še niso fara, župnik brez faranov pa prav tako ne. Oboje je potrebno. Ta ugotovitev ni sicer nikakršno odkritje Amerike, je pa nujna za nadaljnje premišljanje, ki se to pot spet sooča z našimi verskimi občestvi po evropski tujini.

Župnije so dvojne vrste: nekatere so ozemeljske, teritorialne, druge pa so osebne, personalne. Velika večina župnij je ozemeljskih: te vključujejo vse na nekem strnjenem ozemlju naseljene ljudi. Naše fare v tujini so pa osebne: združujejo samo vse na določenem ozemlju živeče Slovence. Ti so naseljeni med ljudmi druge krvi in med seboj krajevno močno oddaljeni. Te župnije se raztezajo po velikih področjih, navadno se njih meje ujemajo z mejami neke škofije ali celó več škofij. S tem že po sami naravi teh fará manjka med farani sosedstva, bližine, povezav, ki so za sleherno skupnost življenjsko važne.

S tem smo pri samem jedru vprašanja: kako ustvarjati in krepiti vezi med člani naših župnij, da bodo le-te verska občestva in bratske skupnosti?

Da morajo v tej smeri vse storiti župniki, je jasno. Najbrž bi vsak od njih lahko privlekel iz svoje pastoralne delavnice vrsto rekvizitov, ki jih v ta namen uporablja: Naša luč, Med nami povedano, skupinska srečanja (verska, predvsem maše, prosvetna, razvedrilna), obiski . . . Vendar bi se ob njih uporabi počutil brez odzivanja faranov kakor general brez vojske.

Če naj naše fare živijo, mora skrbeti za te povezave tudi vsak faran, saj je prav vsak od njih delček te fare. In kako je videti ta skrb? Gre za udeležbo pri farnih prireditvah, branje farnega tiska, zavestno gradnjo teh fará. Da, tudi za gradnjo gre. Zlasti še, ker jim ne čas ne prostor nista naklonjena.

Ustavimo misli na tej točki, da si izprašamo vest, koliko smo doslej naše fare gradili ali ne gradili.

Pri tem si bo najbrž moral ta in oni odgovoriti na vprašanje, v kolikšni meri se je mogoče od te dolžnosti odvezati brez krivde. In, koliko se takšno početje ne krije s pozabljanjem lastnega doma in lastne krvi, kar ni ne junaštvo ne svetništvo.

br

Založnik: Avguštin Čebul,
župnijski urad Št. Lenart,
9587 Ričarja vas.
Odgovorni urednik: dr. Janez
Hornböck, 9020 Celovec, Vik-
tringer Ring 26. Tisk: Tiskar-
na Družbe sv. Mohorja, 9020
Celovec, Viktringer Ring 26.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Viktringer Ring 26,
A-9020 Klagenfurt
Austria

NAROČNINA (v valuti zadev-
ne dežele):

Avstrija 140 šil.
Anglija 7 fun.

Belgija 450 fran.
Francija 70 fran.
Italija 15.000 lir
Nizozemska 23 gld.
Nemčija 22 mark
Švica 20 fran.
Švedska 70 kron
Avstralija 12 dol.
Kanada 15 dol.
ZDA 12 dol.

Razlika v cenah je zaradi
neenake poštnine v posa-
meznih državah in različnih
deviznih preračunavanj.
Naročnike sprejemajo pover-
jeniki in uprava NAŠE LUČI.

PRINTED IN AUSTRIA

Gledal sem v prihodnost

*Sanjal sem, sanjal z odprtimi očmi,
da bodo ljudje nekoč vstali in uvideli,
da so ustvarjeni,
da bi živeli v bratski slogi.*

*Imel sem sanje, da bo nekega dne
pravičnost prihrumela kot veletok,
resničnost udarila kot poletni grom
in svoboda zažarela kot jutranja zarja.*

*V sebi nosim čudovito misel,
da bodo v zakonodajna telesa
izvoljeni pametni, svobodni, bistrovidni, odgovorni,
pravični, človekoljubni in bogoljubni ljudje.*

*V duhu gledam blaženi čas,
ko bosta vojaška in policijska sila
dali prednost krščanskim vrednotam,
kot so resnica, pravica in svoboda.
Tedaj bodo generali in polkovniki
v službi ljudstva in ne obratno . . .
Branili bodo zakonitost, pravico in svobodo,
spoštovali in ljubili bodo naše ljudi
ter cenili njihov jezik in kulturo.*

*Sanjam, gojim upanje,
da bo prišel čas,
ko ne bo več vojske,
ko bodo ljudje meče prekovali v pluge
in puščice v srpe
in se narodi ne bodo več dvigali proti narodom.
Odnose med velikimi in malimi narodi,
med večino in manjšino,
ne bodo več določale vojaška, gospodarska in diplomatska moč,
temveč s p o s t o v a n j e vsakega naroda
in priznanje d o s t o j a n s t v a vsake človekove osebe.*

*Sanjam, umišljam si,
da smo s to vero sposobni
premagati malodušje mnogih
in prinesiti novo luč
v težke trenutke sedanosti.*

*Imam živo misel v sebi,
da moremo mi,
mi,
ti in jaz,
s svojo zrelo, bistrovidno, načrtno, vztrajno
in pogumno D E J A V N O S T J O
v zasebnem in j a v n e m življenju
p r i b l i Ź a t i dan,
ko bosta zavladala mir in pravica na zemlji
in dobra volja pri večini ljudi.*

*Ta dan bo dan slave
in veselja za vse božje otroke.*

Bili smo sredi prijetnega pogovora pri neki družini. Mož je videl, da si ogledujem slike, ki so visele na steni, pa je hitro pristavil: „Ali nimam lepega rožnega venca?! Prinesel sem ga od doma.“ Res je bil velik in lepo izrezljan, a ni bil na dobrem mestu, bolj je motil kot pa poživiljal steno. Doma ima večjega in še lepšega, je medtem gostobesedil naprej, češ da to mora biti v hiši. Povsod ga imajo, je še poudaril. Vmes se je oglasila žena in ga ustavila s pripombo, da naj nikar toliko ne govori, saj ga nikoli ne moli. „Ja, moja mama ga je vedno, tu pa ni časa,“ se ni dal ukrotiti in ni pokazal nobene zadrege.

Zvečer ni več časa za molitev rožnega venca. Ugovarjal sem, da se čas verjetno lahko dobi, vprašanje je, če ga še zna moliti in kaj pri tem misli. Tako smo prišli v pogovor o rožnem vencu. Pripovedoval sem mimogrede zgodnico, za ponazoritev. Teta se je odpravljala na romanje. Mali nečak jo je vprašal, kaj bo tam delala. Odgovorila mu je, da bo molila za moža, za svoje otroke, zanj, za njegovo mamico in očka in še je naštevala. Otrok jo je poslušal, potem pa mo-

Večer v oktobru drugače?

dro ugotovil: „Teta, če boš za vse te molila, potem boš morala biti vsaj pol ure v cerkvi.“

Komaj šest let ima, pa že „meri“ čas za molitev.

Ne, v tej naši moderni družbi res ni več časa za molitev. Še najmanj pa za tako, kot je rožni venec. Pri tem pa je vendarle čudno, da nam papež vedno znova naroča, naj ga molimo. Se mož moti ali pa ne pozna modernega življenja? Vsi, ki so bili v Medjugorju, vedo povedati, da tam vsi romarji molijo rožni venec. Dobro se še spominjam, ko so se pri nas začejala romanja v Lurd in Fatimo, kako je nekdo pikro napisal, da so v avtobusu morali vsi moliti rožni venec. Trdil je, da to ni prav. Naj ga molijo v cerkvi, če že mislijo, da ga morajo, v avtobusu pa naj pustijo ljudi pri miru. Bil je „romar“ svoje vrste. Verjetno se je bil priključil romanju samo zato, da je lahko prišel v Španijo in na Portugalsko. Takrat namreč ni bilo mogoče dobiti vize, izjema so bile le romarske skupine. Kmalu potem sem se tudi sam udeležil takšnega romanja. Bil

sem vodič in ker mi je bil članek še v ušesu, sem nagovoril ljudi, da bomo tudi v avtobusu molili rožni venec, ker smo pač romarji in ne izletniki. Kdor ga ne zna ali noče, naj pa molči. Četrť ure zbranosti bo že vsak prenesel, četudi mu je molitev bolj španska vas. Tedaj je bilo tudi v naši skupini nekaj ljudi, ki jih molitev ni zanimala. Pa sem jih moral pohvaliti. Niso se pritoževali, pač pa so bili navsezadnje vsi zadovoljni, ker smo znali drug z drugim potrpeti.

Naj se povrnem k začetnemu premišljanju. Navadno pravimo, da nimamo časa za molitev, da je dolgočasna. Kdo bo kar naprej ponavljal isto besedilo. Toda časa imamo vendar dovolj. Le ne znamo ga več uporabiti za molitev, ker smo se odtujili sami sebi, svoji družini, in okolici. Ne znamo se več pogovarjati, kako naj bi potem šele molili. Koliko stavkov pa spravimo zvečer skupaj. Morda nekaj čisto kratkih vprašanj in še krajših odgovorov. Pa še to se suče okrog najbolj navadnih stvari. In ob vsem tem vam razlagam, da naj bi molili

rožni venec. Kamilo, Kamilo, kako malo nas poznaš — boste rekli — kako malo veš, kakšne so naše skrbi.

Pa nimate prav. Poznam današnje življenje in vem, kako težko je ustvariti družino, kjer se še znajo pogovarjati. Prav zato naj bi molili rožni venec. Saj je to vendar čudovit molitveni način, ki nam govori o življenju božjega Sina in ob njem lahko spremljamo svoje življenje od zibelke do groba. Namesto, da bi premlevali samo vsakdanje skrbi, se smemo in moremo srečati z resnico, da v življenju nismo prepuščeni neki usodi, ampak nas vodi dobri Bog. On nam je poslal svojega edinorojenega sina, ker je ljubil naš svet in ga še ljubi. Rožni venec je nanizano premišljevanje teh resnic in nas globoko poveže z Bogom.

Veseli del nas uvede v skrivnost učlovečenja. Rojstvo je vedno božji dar. Ni nekaj slučajnega, ampak vedno privolitev božje dobrote, ki daje življenje. In Marijin odgovor je skrivnost edino pravnega zadržanja človeka. Ona namreč življenje sprejme in se ga veseli. Ob njej se učimo veselja nad božjo dobroto.

**Srečanje
bolnikov
in
invalidov
na Brezjah**

Nemalo ljudi je, ki bodo dejali, da je v njihovem življenju bolj malo čutiti „božjo dobroto“. Skoraj vsak bi lahko potožil, kot mi je neka žena: „Gospod, dovolj mi je vsega. Ne morem več naprej. Vsak dan sem samo za deklo, sicer pa komaj kdo spregovori z mano. Zadnje čase pa me tarejo še bolezni. Vem, vem, vi boste takoj dopovedovali, da je Bog vendarle dober, a jaz zase tega ne morem potrditi.“ Ni enostavno sprevideti skrivnosti trpljenja in bolečine. Upira se nam. Nikoli se ne bomo z njo povsem sprijaznili, še manj pa nam bo postala kdaj povsem razumljiva. Kristus nam posveti s svojim trpljenjem tudi v to skrivnost. Premišljamo: ki je za nas krvavi pot potil, bil prebičan, s trnjem kronan, nesel težki križ in na koncu je umrl razpet na lesu. Le čemu? Se je zato kaj spremenilo? Nič in vse. Prej je bilo trpljenje ljudem povsem nerazumljivo, sedaj je postalo moč odrešenja. Ni več nesmiselno, ampak je celo posvečeno po Kristusovem trpljenju postalo odrešilno sredstvo na naši poti do Boga. Dobra redovni-

ca je molila ta del rožnega venca na božič. Pa jo je sosestra vprašala, kako da moli na tak vesel praznik žalostni del. In odgovor se je glasil: Ker tudi danes ljudje trpijo in tudi danes obupujejo, tudi danes potrebujejo mnogi trpečega Kristusa, da jim prinese tolažbo.

Potrebujemo ga tudi mi, saj je vsak dan več vprašajev, zakaj se je zgrnilo trpljenje name, na našo družino, na sorodnike, na prijatelje. Za vse te primere velja isti odgovor. Ne vemo zakaj, vemo pa, da nam to trpljenje lahko postane največja moč, če ga bomo povezali s Kristusom. Nobena besedna molitev ni močnejša, kakor je molitev trpljenja. Pomislimo, koliko osebnih težav in križev bi lahko na ta način obogatili vsak dan. Tako so delale nekdanje naše dobre matere in naši očetje. Na ta način so mnogo premolili za svoje Janeze in Micke, da bi ostali dobri kristjani. Ti so odšli od doma, pa jih je materin in očetov vsakdanji rožni venec še vedno povezoval in varoval. Tak rožni venec ni okrasni del stanovanja, ampak postane moč,

ki povezuje in združuje družino v dobrih in hudih časih. Ali bo ta skrivnostna sila spremljala naslednje generacije tako kot je še našo?

Z rožnim vencem pa ne obstanemo le pri trpljenju. Častitljivi del nas uvede v skrivnost odrešenja, pokaže, da trpljenje z Jezusom prinese vstajenje in poveličanje. S tem dobi naše življenje stvaren odgovor, tako kot pravi sv. Pavel, „da se trpljenje sedanjega časa ne da primerjati s prihodnjo slavo“. Seveda le tedaj, če se v ta proces odrešenja sami vključimo.

Nihče nas ne more prisiliti, da najdemo čas za molitev. Samo povabim vas lahko: *Napravite si ob večerih čas molitve*. Naj bodo oktobrski večeri blagoslovljeni s trenutki, ko se zberemo in povežemo v družinski molitvi z rožnim vencem. Šele potem bomo začutili, kako nam molitev odpre srce, da najdemo čas za večje razumevanje in za odprt pogovor v družini. Molitev nas bo umirila, streznila in povezala med seboj. Poskusite, ne bo vam žal.

Vaš Don Kamilo

Pesnitev Elizabete Kremžar o sveti Emi

V Eminem letu se še posebej spominjamo sv. Eme Krške, ki velja za doslej edino kanonizirano Slovenko. Čeprav je bila za blaženo proglašena že l. 1287, so do njene kanonizacije pretekla cela stoletja in tudi njeno češčenje je za dolga leta skoraj povsem utonilo v pozabo in se predvsem iz političnih vzrokov zožilo na majhno zemljepisno področje. Tudi z njeno resnično narodnostjo si niso bili vedno na jasnem in o njenem življenju vemo razmeroma malo, saj nimamo nobenega avtentičnega Eminega življenjepisa.

Toliko bolj pa je zanimivo, da je takoj ob njeni kanonizaciji l. 1938 tedanja prednica ljubljanskih uršulink, znana religiozna pesnica m. Elizabeta Kremžar (1878—1954) napisala obširno epsko pesnitev z naslovom **Sveta Hema, korotanski biser**, ki je poleg podobne pesnitve o redovni ustanoviteljici sv. Angeli Merici edini primer čiste epike v njenem delu. Pesnitev še ni bila objavljena in njen rokopis je bil po smrti s. Simone Frasa (1904—1976) založen, tako da ga kljub prizadevanjem v Arhivu uršulinskega samostana v Ljubljani med pesnično zapuščino ni bilo moč najti, dostopni pa so tipkani prepisi v slovenskih uršulinskih samostanih.

V Emino podobo je avtorica vnesla precēj lastnih duhovnih potez, saj je o resnični duhovnosti te srednjeveške svetnice mogoče povedati zelo malo. Sv. Ema je v Elizabetini pesnitvi prikazana močno aktualizirano — osrednja ideja pesnitve je izrazito nacionalno obarvana (to je izraženo takoj v prvem spevu) in svetnica je prikazana kot nekakšna rešiteljica in prerokinja slovenskega naroda, kar ima s tem, kar vé o njej povedati zgodovina, bolj malo skupnega, saj so nekoč ugibali celo o njeni nacionalni pripadnosti. Tudi v prikazu Eminega češčenja evarhristije vidimo predvsem m. Elizabeto samo (znana je bila kot velika častilka sv. rešnjega Telesa), ki je svojo pesnitev snovala v času veličastnih evarhrističnih kongresov po vsem svetu. Ponekod je življenje sv. Eme navezala celo na tedanji socialni trenutek; tako npr. primerja v obeh časih negodovanje delavcev nad preznizkimi plačami in tudi izrazi svoje

mnenje o tem — ko je nezadovoljni delavec sam z odprto pestjo segel v Emino mošnjo, je izvlekel ven natanko toliko, kolikor bi dobil sicer. Posebno lepo so prikazana svetničina samostanska leta, ki so bila m. Elizabeti kot redovnici še posebno blizu. Ob pisanju tega dela je avtorica nedvomno precej natančno proučevala zgodovino, čeprav ni znano, iz katerih virov, a zgodovinska rekonstrukcija Eminega življenja nikakor ni bila njen namen — sv. Emo je hotela približati svojemu času in mu tako posredovati njeno sporočilo, ki ga je izrazil v zadnji kitici pesnitve:

„V našem narodu razneti
žar katoliške zavesti,
da Slovenci bomo vedno
Bogu, Cerkvi, domu zvesti!“

Vseeno pa ne vemo, komu je bilo delo resnično namenjeno — samo redovnicam v zatišju samostana ali širši javnosti. Morda je pesnitev hotela objaviti, vendar v obliki, v kakršni se nam je ohranila, zbuja vtis nedodelanosti, ki se ponekod kaže celo v ritmu verzov, prisiljenih naglasih in neenakomernem izmenjavanju rime in asonance.

Kljub temu, da gre nedvomno za umetniško manj pomembno delo, pa ta pesnitev dopolnjuje celotno podobo Elizabetinega ustvarjanja — ker je zaradi Eminega leta in petdesetletnice svojega nastanka trenutno še posebno zanimiva, dodajam celoten predzadnji spev pesnitve, ki je s praznovanjem letošnjih jubilejev še posebno povezan.

Miklavž Komelj

M. Elizabeta Kremžar:

Na oltarju

(iz pesnitve Sv. Hema, korotanski biser)

Božje misli so velike,
neizmerne, nepresežne;
gledajo iz vekov v veke,
vladajo rodove bežne.

Božje misli so globoke,
berejo srca skrivnosti,
pišejo povesti časov
nepristransko, v vsi svetosti.

Božje misli so ljubezen,
skrbno bde nad našo srečo;
kadar najbolj smo potrebni,
zvezdo nam prižgo žarečo.

Časi so brzeli v večnost . . .
Emo so ljudje častili
vedno bolj. — Na njenem grobu
čudeži so se množili.

Po stoletnici poltretji,
kar je v večnost odhitela,
sveta Cerkev z vsem veličjem
blaženim jo je prištelala.

V vernem ljudstvu je še dalje
raslo silno hrepenenje,
da bi venčalo svetništvo
blage Eme zasluženje. ▶

Tukaj in sedaj ali razmišljanje o cedilu za komarje

*Dolgo pot k svetniški kroni
dvor cesarski je utiral;
narod z upanjem velikim
v zlati cilj se je oziral.*

*Toda večkrat v naših mislih
naš načrt zatone:
pet sto let je blaga Ema
čakala svetniške krone.*

*Turške šibe, luteranstvo,
jožefinske so reforme;
v tem zasidrani so bili
časov žalostnih zastoji.*

*Pa je sonce s polnim žarom
razsvetlilo Cerkve skalo,
in krščanstvo zmagoslavno
je v življenje novo vstalo.*

*Božje misli so ljubezen,
nežno so nas varovale;
zdaj, ko smo najbolj potrebni,
luč svetniško naj bi vžgale.*

*Zadonele so nad krypto
želje po svetniški kroni.
Pij Enajsti je zaklial,
čuli so ga milijoni:*

*„Prosi za nas, sveta Ema!“
„Amen!“ je od sten jeknilo . . .
Glej, svetnico svojo,
prvo naše ljudstvo je dobilo!*

*Val veselja, zmagoslavja,
čut hvaležnosti velike
dvigne ves slovenski narod
spričo tolike odlike.*

*Krka gleda na oltarju
sveto Emo, se raduje;
jo tri dni v cerkvenem slavju
z dušo vse poveljuje.*

*Govore o nji ravnine,
naše gore in lesovi;
pišejo ime svetnice
v sveti nočni mir kresovi.*

*Bolj ko kdaj zdaj vsa naša
Ema, kneginja — svetnica;
v svojem srcu nosi narod,
mati mu je, priprošnjica.*

V krščanski duhovnosti pogosto govorimo o daru razločevanja duhov. Pri tem mislimo na sposobnost ugotoviti, ali neka pobuda vodi v dobro ali zlo. Prevedeno v praktično življenje, bi lahko takšno sposobnost imenovali tudi umetnost razločevanja med bistvenim in obrobnim. To ni lastnost, ki bi morala biti pridržana samo voditeljem, temveč je nadvse dragocena vsakemu človeku. Seveda je toliko potrebnejša, kolikor večje je njegovo vplivno območje.

Dokler človek svojo sodbo o tem, kaj je bistveno in kaj obrobno, pošteno in iskreno posreduje svojemu sočloveku, je to čisto v redu, čeprav je, objektivno vzeto, njegova sodba morebiti napačna. Manipulacije se začno tam, ko skušaš sočloveka ali javnost prepričati o nečem, česar sam ne verjameš, da bi iz tega iztisnil kakšno korišče. Že stari Rimljani so v vojni taktiki poznali slepilne napade: z manjšo enoto so (navadno z velikim hrupom) napadli sovražnika in pritegnili na to obrobno prasko vso njegovo pozornost, z neprimerno večjimi silami pa so mu potem zadali udarec tam, kjer ga ni pričakoval. Pa pustimo vojsko in vojaške znanosti, čeprav ni prav nič razveseljivo, da taktike, ki jih je vojska preizkusila na svojem področju, vse pogosteje uporabljamo tudi v civilnem življenju.

Odvračanje pozornosti seveda ni iznajdba našega časa, sicer Jezus ne bi bil očital farizejem, da precejajo komarje in požirajo kamele. Pa tudi Pavel je z njemu lastno duhovitostjo govoril o odvrčanju ušes od važnih stvari in obračanju k bajkam. Rimljani so bili celo tako spretni, da so ljudstvu (plebsu) položili na ustnice zahteve po kruhu in igrah, da so takrat imeli čas in prostor za ukrepe, ki so se jim zdeli potrebni.

Danes sicer ne vpijemo „kruha in iger“, z malce domišljije pa bi mogli zahteve sodobnih „širokih ljudskih

mas“ povedati tudi tako. Za kruh gre pri nas prav zares dobesedno. In to je eno ključnih vprašanj, saj je v igri preživetje. In ljudstvo, ki mora iz dneva v dan s skrbjo preštovati dinarčke, da bo na mizi do konca meseca vsak dan kos (čeprav črnega) kruha, preprosto nima niti časa niti volje za druge stvari.

Igre pa so seveda prav tako aktualne in to je zanimivo nasprotje, ki je lahko tudi znak vedno večjega razslojevanja v slogu: eni imajo čedalje več, drugi pa vsak dan manj. Sicer bi si namreč težko razložili vse tiste „dneve“, ki nosijo privlačna imena, od dneva češenj in kostanjev, do trgateg na vseh koncih Slovenije, ki s trgatvijo seveda nimajo nobene zveze, pa do raznih „noči“, ki nosijo imena po krajih ali krajevnih značilnostih, pa čeprav jih na ogromnih transparentih pišejo tudi z nazpako. Le kdo bi ob splošnem dobrem razpoloženju gledal na take malenkosti!

Ljudstvo veselo raja, popiva, se baše z raznjiči in čevapčiči (rajni Bojan Štih jih je duhovito imenoval turške klobasice), ostanke takšnih „kulturnih“ prireditev bodo že v naslednjih dneh očistili organizatorji. Prihodnjo soboto pa spet drugam.

In ob veselem rajanju gredo stvari naprej. Inflacija je že prebila zvočni zid. Vedno več je ljudi, ki pošteno delajo, z zaslužkom pa morajo stiskati že pri mleku in kruhu. Kreпки in pridni delavci s sklonjeno glavo sprejemajo socialno podporo, ko dobro vedo, da so njihove roke toliko spretne in toliko pridne, da bi lahko zagotovile družini dostojno življenje. Upokojenci, ki so 40 in več let trdo delali, se v domu ostarelih počutijo kot občinski reveži, saj njihova pokojnina, tudi če jo postrežejo do zadnjega beliča, ne zadostuje za plačilo oskrbe. In tako dalje in tako dalje, kakor zgodba o jari kači.

(dalje na strani 29)

med vrsticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nadvse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

MLADINA: MARIBORSKI ŠTRAJK

Štrajki ostajajo ne glede na lepote popravke množičnih medijev, ki s prizorišč delavskih spopadov z oblastjo prinašajo retuširane prizore, radikalna kritika sistema na temelju njegove lastne ideologije.

Tisto, kar se je (ob mariborski stavki 21.—24. junija) grozljivo prikazalo v vseh razsežnostih, ni zgolj velika razlika med zahtevami delavcev in bebavimi in sprenevedavimi odgovori oblasti. Razkrila je še nekaj več — radikalen prepad med oblastjo in delavstvom.

V treh dneh, ki so pretresli Maribor, na Trgu svobode funkcionarji, ki so prišli na „pogovore“ z razjarjenim delavstvom, niso našli poslušalstva, ki bi bilo še naprej pripravljeno verjeti pravljicam o njihovem lastnem „nedelu“, temveč množico ljudi, ki se je kljub štiridesetletnemu sistematičnemu uničevanju zavesti o potrebnosti samoorganizacije odrekla položaju navideznih oblastnikov ter uspela razmejiti med „njimi“ in „nami“.

Trg svobode še nikoli ni bil tako poln, kot je bil v času stavke mariborskih delavcev. Nekaj tisoč ljudi se je trlo drug ob drugem, skandiralo in zabavljalo nad funkcionarji. Zahteve so bile preproste in prav zaradi svoje preprostosti tudi tako težko prebavljive za tiste, ki so jih delavci klicali na zagovor.

To (je bil) eden redkih trenutkov v zgodovini samoupravljanja, ko oblastni organi delavcem, katerim sicer radi prirejajo govore, niso imeli nič povedati.

Stavka pomeni prelomnico v zgodovini poveljnega delavskega gibanja na Slovenskem.

Nauk delavskih demonstracij je: neodvisni sindikati, neposredne volitve, klasična demokracija, svoboda govora, združevanja in političnega organiziranja . . .

MLADINA, Ljubljana, 1. jul. 88/36—39.

DELO: DELAVCI NA JURIS ZASEDLI ZVEZNO SKUPŠČINO

Tudi miličniki tega niso mogli preprečiti: več kot tisoč delavcev tovarne obutve Borovo je namreč vdrla v skupščino SFRJ in na juriš zasedlo njeno osrednjo avlo. Vsaj petkrat toliko njihovih tovarišev pa je ostalo zunaj.

Kmalu po tretji uri zjutraj (5. julija) je kolona avtobusov

prispela pred veliko dvorano Doma sindikatov (v Beogradu). Kljub tako zgodnji uri so jih pričakali funkcionarji, ki so bili pravočasno obveščeni o prihodu delavcev Borova. Okrog šestih so se začeli pogovarjati.

Prvi je govoril Grubič, predsednik tovarniškega sindikata: „Že leto dni životarimo. Ne delamo po nekaj mesecev, zato je do tega preprosto moralo priti. Sram me je povedati, kolikšne plače imamo. Nekatero delavke v tovarni padajo v nezavest zaradi lakote. Zahtevamo, da nam omogočite delati.“

Delavci so zahtevali, naj pride Nenad Krekić, sedanji član zveznega izvršnega sveta in zvezni sekretar za zunanjo trgovino, ki je bil še pred dvema letoma glavni direktor Borova.

„Krekić nas je pripeljal na rob propada, mi pa njega na nov stolček!“

Nihče izmed navzočih voditeljev si ni upal prevzeti odgovornosti za to, da bi zadostili poglobljeni zahtevi delavcev po zvišanju plač za 100 odstotkov, saj z osebnimi dohodki, ki jih zdaj prejemajo, ne morejo preživljati sebe in svojih družin. Za delavce je bil to povod, da so se odpravili pred skupščino SFRJ. Tam so šest ur stali pred skupščino — na 40 stopinjah Celzija v senci. Ves čas jim ni nihče povedal niti tega, ali jih bo kdo sploh sprejel in se pogovoril z njimi. Ko so naposled izgubili potrpljenje, so vdrli v zgradbo skupščine, kljub kordonom miličnikov.

Predsednik skupščine SFRJ je dejal delavcem, da so o njihovih težavah danes razpravljali „na najvišjem mestu“ in da sta bila s tem seznanjena tudi Dizdarević in Šušar. Na njegove besede so delavci odgovorili z vzkliki „Fuj, fuj . . .“ Ko pa jim je dejal, da je Mikulić obljubil, da bo prišel v njihovo tovarno, so žvižgi in negodovanje trajali kar nekaj minut.

Šele čez kako uro so se bili delavci pripravljeno vrniti pred skupščino.

Ivo Latin, hrvaški sindikalni funkcionar, je delavce dobesedno izzival z grožnjami, da se ne bo pogovarjal z njimi, če bodo še naprej vpili.

Tedaj se je do mikrofona prebil eden izmed delavcev in dejal: „Tako je govoril tudi Babanj iz izvršnega sveta Hrvaške. Včeraj je bil pri nas in dejal, da nas bodo že pomirili drugače, če se ne bomo pomirili sami. Jaz pa sporočam njemu in njemu podobnim, da tudi mi, delavci, lahko drugače pomirimo nje!“ Tedaj je 5000 delavcev kot v zboru začelo vpiti: „Lopovi, lopovi! Dol z Mikulićem! Dajte nam Krekića!“

Popoldne so se delavci zbrali v dvorani Doma sindikatov. DELO, Ljubljana, 7. julija 88.

Kar ljudje pomnijo, ni bilo v Ljubljani toliko političnega vrenja kot danes. Mali slovenski narod noče, da bi mu beograjsko središče še naprej vsiljevalo nesvobodni, gospodarsko nazadnjaški režim, ki se nagiba k velikosrbski nadoblasti. Svojo voljo in nevoljo izražajo politiki, pisci, umetniki, časnikarji, pa tudi tako imenovani mali ljudje.

V svojem dvorcu v starem mestu opazuje ljubljanski nadškof Alojzij Šuštar, kaj se okrog njega dogaja. Lahko bi se postavil z udarnimi gesli na čelo ljudskega gibanja. Slovenci so namreč ostali katoliški in držijo s svojo Cerkvijo. Njihovi vodilni politiki, ki danes branijo slovensko stvar, skušajo — zavedajoč se nevarnosti — vedno znova nemir utiševati. Vendar ni čuti te mesece od nadškofa ne vznemirljivih ne vznemirjenih besed. Nadpastir je blizu svojemu ljudstvu: zahtevno po več pravičnosti, poštenosti, svobode, soodločanja v javnem življenju ima za upravičeno. Odobrava voljo Slovencev, da se potrjujejo kot narod. A skrbno se izogiba vsemu, kar bi moglo politično toploto v Sloveniji zvišati. Za to ima dva razloga. Prvega: danes ne ve nihče, kaj se bo iz slovenskega kipenja izcimilo. Če spodleti, bo lahko našlo slovensko ljudstvo oporo le še pri Cerkvi — a v tem primeru ne bi smela biti Cerkev tako kot politično vodstvo ali kulturne ustanove zadušena. Drugi razlog: nadškof je prepričan, da ni mogoče graditi prihodnost Cerkve na politiki, marveč samo na duhovnosti in pomoči ljudem v njihovi predvsem notranji stiski.

Njegovo politično zadržanost so mu prej tu in tam zamerali; marsikdo je hotel v njej videti oblastniško miselnost. Pojavil se je občutek, da je nadškof zato, ker je živel desetletja v tujini, slovenskemu narodu in njegovim življenjskim vprašanjem odtujen. Vse to je bilo krivično. Nadškof ni, če je prišlo do tega, varčeval z odkritimi besedami. Ko je ljubljansko partijsko glasilo Delo napadlo škofa Rožmana, ki je vodil škofijo v vojnem času, mu je nadškof odgovoril v pridigi v stolnici. Beograjskemu partijskemu listu Borba se je pritožil nad zapostavljanjem kristjanov v javnem življenju in na delovnem mestu. Ponovno je oblasti očital, da ravna z verniki veliko slabše kot s cerkvenim vodstvom.

To je res, da medvojnega krvavega preganjanja ni doživljal v domovini. Med vojno je odšel študirat v Rim (tam je bil 1946 posvečen v duhovnika), potem je šel zaradi bolezni na pljučih v Švico, kjer je ostal; postal je profesor modroslovja in bogoslovja, ravnatelj bogoslovne visoke šole v Churu, generalni vikar v Churu, končno pa tajnik evropske škofovske konference.

1977 se je vrnil v Slovenijo, kjer je postal ljubljanski nadškof in slovenski metropolit. Poznanja in zveze, ki jih je prinesel s seboj iz Zahodne in Srednje Evrope, so njegovi Cerkvi v prid. In v zamotanih razmerah komunističnega gospostva se je brž znašel.

Nadškof je človek pogovora. Tudi trda beseda ni pri njem nikdar odklonilna. Pogovor z njim je prijeten. Misli jasno, brž razume, pri roki ima smešnico in ironijo. In njegovo zaupanje je nalezljivo.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 15. avg. 88/10.

V Sloveniji se utrjuje prepričanje, da je hotela vojska s procesom v Ljubljani udariti slovenski jezik in slovensko samostojnost, pa tudi slovensko vodstvo. Vojaški sodniki, ki so zasliševali obtožence, so od njih vedno znova terjali poročila o odnosih v slovenskem vodstvu in hoteli vedeti, kdo od vodstva štiti slovensko „alternativno sceno“. V Ljubljani pravijo ljudje, da ima vojska sicer rada slovenski denar, sicer pa da vse slovensko mrzi. Vojska, ki se je stalno imela za zadnjega poroka za skupno državo, si je posebno sedaj, po ljubljanskem procesu, ki mu je sledila prav tako dvomljiva sodba proti nekemu slovenskemu vojaku v Sarajevu, sama slekla sij nadnarodnosti. Premoč Srbov v častniškem zboru se kaže nedvoumno jasno. V najmanj dveh republikah bi občutili vojsko, če bi hotela odprto nastopiti kot politična oblast, kot okupatorsko silo že sedaj, ta razvoj se pa še nadaljuje.

Slovenija noče biti samo zato, ker trajajo njeni prihranki dlje kot v drugih republikah, pritegnjena na osnovi svojega družbenega proizvoda v vedno močnejše plačevanje za zvezo. V Sloveniji se posebno opozicionalno čuteči mlajši ljudje bojijo, da bodo nekateri republiški komunistični voditelji zahtevam Beograda končno v važnih točkah popustili. Za ustavna vprašanja zahtevajo ljudsko glasovanje. Ustavne spremembe so podvržene soglasju vseh republik in pokrajin.

Nad ustavnimi spori plava slab gospodarski razvoj. V oktobru ali novembru je pričakovati novih družbenih pretresov, ker se bo tedaj menda v polni teži čutila stopnjevana razlika med odmrznjenimi cenami in umetno zadrževanimi plačami. Ciljne inflacije, domenjene z Mednarodnim denarnim skladom, ni mogoče obdržati. Pri gospodarstvenikih prihaja do spoznanja, da ne bo brez spremembe vsega gospodarskega sistema nobenega uspeha. Mikulić je medtem, tako mislilo, uvidel nujno globokih sistemskih reform, a prepozno, tako da bo najbrž ves sedanjí paket ukrepov brez haska in bo treba, če bo prišlo do resničnih reform, vso stvar ponoviti.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 19. avg. 88/10.

TELEKS: KDAJ DEMOKRACIJA?

Za izhod iz krize bi bili potrebni tudi na področju političnega sistema nadvse odločni in smeli koraki v smeri resnične socialistične demokracije, vključno s političnim pluralizmom v njenem okviru, česar pa jugoslovanski politični vrh (razpadajoča koalicija nacionalnih političnih birokracij?) jugoslovanskim narodom in državljanom te zvezne države očitno ni ne sposoben ne pripravljen ponuditi. Kot domnevna „avantgarda“ je tudi na tem področju torej popolnoma odpovedal.

Zlasti ekonomisti so zadnje čase neprestano opozarjali, da brez korenite politične reforme tudi izhod iz ekonomske krize ni možen. Večina strokovne in druge demokratične jav-
(dalje na strani 13)

Slovenija

Moja dežela

na sploh

JEZERSKO

Ob slikovitem Planšarskem jezeru, obkroženem z vencem gora, je domače turistično društvo pripravilo 24. ovčarski bal. Zanimiva turistično-etnografska prireditev, ki je namenjena prikazu nekdanjega življenja in dela

domačinov na Jezerskem, je tudi letos privabila veliko obiskovalcev od blizu in daleč. Ti so lahko videli, kako so ovce nekdanj strigli in volno ročno krtačili in predli, prikaz dela pa so popestrili s predstavitvijo zgodovine Jezerskega in s šaljivo pripovedjo o pastirjih in njihovih prigodah. Danes je življenje Jezerjanov precej drugačno. Pasejo le še na tretjini nekdanjih planinskih pašnikov, drugi pa so opuščeni in jih zaraščata drevje in grmičje.

KRANJSKA GORA

Delavci Podjetja za urejanje hudournikov so pospešili delo pri regulaciji Pišnice, tako da je v jezero Jasna v Kranjski Gori spet pritekla sveža voda, delavci Gradisa pa nadaljujejo gradnjo talnega praga pod Jasno, s katerim bodo dvignili podtalnico, ki jo jezero potrebuje. Jasna je spet videti lepa, kot je bila. Zaradi lepega videza pa ne bi smeli pozabiti, da v jezero še zmeraj tečejo fekalne odplake iz številnih počitniških domov in individualnih hiš, zlasti vikendov, v tamkajšnjem počitniškem naselju. Načrti za celovito ureditev Jasne, od kanalizacije do rekrea-

V očeh ljudi se je celotna zgradba enkratno človeškega socializma sesula kot hišica iz kart. — Lev Kreft.

TELEKS, Ljubljana, 25. avg. 88/7.

cijskih površin so že nekaj časa izdelani.

KRŠKA VAS

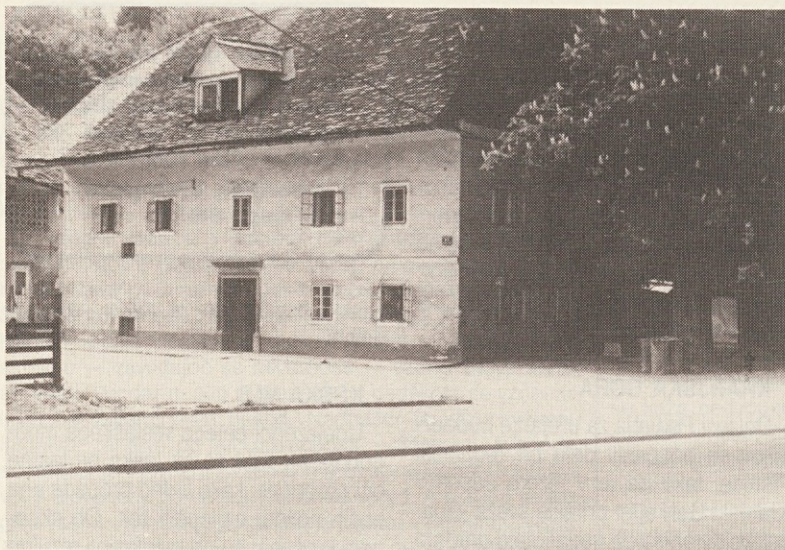
Udeleženci petega veslaškega mnogoboja na Krki so se lahko na lastne oči prepričali, kako vidno propada ena naših nekdanj najlepših rek. Ob skupnem srečanju so ob razglasitvi rezultatov zato sprejeli posebno sporočilo, ki so ga med drugim naslovili tudi na RK SZDL, skupščino SRS in njen izvršni svet. V njem ugotavljajo, da so onesnaževalci okolja, zlasti vode, spremenili Krko v odtočni kanal in greznico ter reko in njeno bližnjo okolico s starimi mlini in jezovi obsodili na propad. Da reka in življenje v njej iz leta v leto hitreje umira, posebej opazijo domačini, ribiči in veslači v spodnjem toku. Zlasti od območne vodne skupnosti Dolenjske in Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine in posrednih onesnaževalcev, na osnovi analize pa takojšnje izdelavo programa sanacije. Ukrepiti morajo seveda tudi odgovorni v občinah vse od grosupeljske do brežiške in organi v republiki, sicer se bodo, kot so zapisali, uprli z vsemi sredstvi, ki jih dopušča sistem.

MURSKA SOBOTA, gospodarsko in kulturno središče Prekmurja, je panonsko mesto na Ravenskem, v bližini urejene struge Ledave.

LJUBLJANA

Slovenski gledališki in filmski muzej ter Cankarjev dom sta v predverju Cankarjevega doma v Ljubljani pripravila razstavo — predstavitev svetovno znanega tenorista, Slovenca Antona Dermote, ki se je uveljavil kot koncertni in operni pevec že pred vojno in ves čas po vojni nastopal na najpomembnejših svetovnih koncertnih in opernih odrih. Razstavo je odprl Vladimir

ROJSTNA HIŠA pesnika Valentina Vodnika v Zgornji Šiški v Ljubljani.

Kavčič, predsednik slovenskega komiteja za kulturo. Otvoritve sta se udeležila tudi umetnik Anton Dermota s soprogo pianistko Hildo Dermota.

LJUBLJANA

Mestni muzej Ljubljana je v Mestni galeriji pripravil razstavo z naslovom Podoba Ljubljane. Razstavljenih je bilo 174 ljubljanskih vedut v časovnem razdobju od prve polovice 17. stoletja, pa vse do naj sodobnejših likovnih del. Razstava je bila razdeljena v dva dela, ki sta pa oba skupaj tvorila tematsko in vsebinsko celoto. V prvem delu razstave (od 17. do 19. stol.) je šlo za bolj topografske in realistične uprizoritve mesta, drugi pa je zajemal umetnine, ki so nastale po letu 1900.

LJUBLJANA

Cankarjev dom v Ljubljani je letos poleg violinske šole v Titovem Velenju pripravil v svojih ljubljanskih malih dvoranah mednarodno poletno pevsko šolo, ki jo prvič pri nas vodita naša svetovno znana mezzosopranistka Marjana Lipovšek ter njen mož, operni solist in pevski pedagog Alfred Burgstaller.

Pevska šola je vzbudila veliko zanimanje, saj se je prijavilo kar sedemnajst pevskih solistov iz Jugoslavije in tujine, večinoma pevcev, ki že pojejo v raznih opernih hišah. Marjana Lipovšek je prišla v rodno Ljubljano iz Bregenza, kjer je z interpretacijo Dalile v operi Samson in Dalila doživela pravi slavospev mednarodne kritike in tudi s to vlogo potrdila, da je danes ena največjih pevk, ki ji na stežaj odpirajo vrata po vsem svetu.

LJUBNO OB SAVINJI

Z udiranjem flosa, flosarskim krstom ter podelitvijo priznanj za najlepšo hišo in okolico so na Ljubnem ob Savinji končali tradicionalni flosarski praznik. Že 28. flosarskega bala se je tudi letos udeležilo več tisoč domačin in tujih obiskovalcev.

Flosarski bal je najstarejša turistična in narodopisna prireditev v gornje Savinjski dolini. Sodeč po pisnih virih se je namreč flosarstvo v gornje Savinjski dolini pojavilo že v 15. stoletju. Vse do druge svetovne vojne je bilo splavarstvo glavni vir dohodka tamkajšnjih prebivalcev, medtem ko zdaj prikaz splavarskih običajev privablja

Šele ko bomo opravili (v Jugoslaviji) sestop iz dirgiranih volitev na svobodne volitve, bomo lahko govorili o sestopu (ZK) z oblasti in sploh o politični demokraciji. — Andrej Magajna.

DELO, Ljubljana, 13. avg. 88/14.

na Ljubno ob Savinji iz leta v leto več obiskovalcev.

LJUTOMER

Staro središče Ljutomera je od jutra pa tja do noči vrvelo od obiskovalcev, prodajalcev, nastopajočih in vseh drugih, ki so prišli na letošnji — prleški sejem v Lotmerki. Ljutomersko turistično društvo je ta sejem po vzoru na tiste izpred sto in več let pripravilo skupaj z vsemi turističnimi društvi Ljutomerske občine in tudi v sodelovanju z različnimi drugimi organizacijami in društvi občine. Različnega blaga se je na sejmu kar trlo, in kljub premoči prodajalcev s poceni bižuterijo in plastiko je bilo moč najti marsikaj pristnejšega, domačega. In da prireditve ne bi bila le sejmarmenje, so organizatorji poskrbeli tudi za to, da se je ves čas nekaj dogajalo. Nastopale so folklorne skupine, Ljutomerski golobarji so izpustili okrog 300 golobov pismonoš, po sejmu sta vozili dve konjski vpregi, od katerih je ena naokoli popeljala tudi sedanjo Ljutomersko vinsko kraljico Katarino prvo. Skratka, sejem je bil paša za oči, denarnice in želodce.

MARIBOR

Ob 75-letnici mariborskega akademskega kiparja Gabrijela Kolbica so maja v Mali galeriji pripravili razstavo likovnih del jubilaranta. V obširnem kulturnem sporedu, ki je sledil otvoritvi, so nastopili slovenskogoriški oktet Centrovod iz Lenarta, iz pesniških

zbirk jubilaranta pa je bral dramski igralec Jože Zupan. Umetnikovo delo je na proslavi predstavil ravnatelj pokrajinskega muzeja dr. Sergej Vrser.

MURSKA SOBOTA

136 učiteljev srednješolskega centra tehnične in pedagoške usmeritve je zaradi prenizkih plač stavkalo več dni. Preko lokalne radijske postaje so učitelji sporočili učencem, da na šoli ne bo pouka. Ravnatelj šole, kjer se šola več kot 1500 učencev, je odstopil, ker mu je stavkovni odbor odvzel vsa pooblastila vodilnega človeka šole. Stavkovni odbor se je sestal tudi s predsednikom slovenske izobraževalne skupnosti Nikom Žibretom, vendar tudi ta pogovor ni prispeval k rešitvi zapletenih razmer v šoli. Zato so se učitelji odločili, da bodo stavkali še naprej.

ORMOŽ

Ormoška vinska klet je že drugič dobila laskavo priznanje „maison de qualité“ — hiša kakovosti. Poleg ormoške kleti je dobil to mednarodno priznanje še grad Podvin v Mošnjah na Gorenjskem, priznanje za posameznike pa so

. . . partija je prepričana, da se da demokratizacijo podarjati in razdeljevati kot lepo zavite bonbončke (dostikrat dobimo tako le ovojne papirčke); medtem pa je ljudstvo (ob protestnih zborovanjih ob sojenju štirim — op. NL) vzelo svojo vladavino skrajno resno po principu „pravice se morajo vzeti, ne pa čakati, da so podarjene“.

MLADINA, Ljubljana, 12. avg. 88/8.

BROD NA MURI pri Hotizi, 8 km jugozahodno od Lendave.

dodelili predsedniku jugoslovanske sekcije reda svetega Fortunata, ki podeljuje ta mednarodna priznanja, Štefanu Špilaku z Bleda. Naša sekcija je ena od 23 po vsem svetu.

PERNICA

Ob 55-letnici Gasilskega društva Pernica je predsednik občinske Gasilske zveze Maribor Pobrežje Franc Fras odprl prizidek h gasilskemu domu, v katerem so uredili dvorano in druge skupne prostore. Pri tem delu so gasilci opravili več kot 3000 prostovoljnih delovnih ur. Poleg tega so vložili v zidavo prizidka okoli pet milijonov dinarjev. Izročili so tudi republiška, občinska in društvena priznanja nekaterim zaslužnim gasilcem. V kulturnem programu je sodeloval pevski zbor iz Pernice.

PLANINA PRI RAKEKU

Člani prostovoljnega gasilskega društva Planina so 100-letnico društva proslavili s pomembnima dogodkoma: slovesno so odprli nov gasilski dom, dobili pa so tudi novo gasilsko vozilo. Gasilski dom so zgradili s sodelova-

njem krajevne skupnosti, občinske gasilske zveze in nekaterih delovnih organizacij. V veliko pomoč so jim bili tudi krajani, ki so skupaj z gasilci opravili več kot štiri tisoč ur prostovoljnega dela. Krajevna skupnost je iz krajevnega samopriskevka namenila šest milijonov dinarjev, tako da je lahko občinska gasilska zveza Postojna ob denarni pomoči sisa za požarno varnost kupila članom prostovoljnega gasilskega društva Planina novo gasilsko vozilo.

RIBČEV LAZ

Lučke na gladini jezera, kresovi, streljanje z možnarji, „rakete“, domače narodne noše ter pihalni orkester in možoretke iz Radeč so med drugim sestavljali kresno noč ob Bohinjskem jezeru, ki jo je izvedlo turistično društvo Bohinj — Jezero. Privabila je izredno veliko ljudi, na veselici Pod skalco pa naj bi jih bilo okoli 7000, toliko kot še nikoli doslej. V Bohinju je bilo toliko gostov, da jim je zmanjkalo postelj, avgustovski obisk pa naj bi nadoknadil prenočitve, ki so jih zaradi slabega vremena izgubili v juliju. Ocenjujejo, da je tudi ob delavnikih na obrežju jezera

Z napadi na Slovenijo se poskuša obračunati s Slovenijo v imenu neke revolucionarnosti, ki že leta s prestopanjem na mestu in parolami rešuje take pridobitve, kot so 200-odstotna inflacija, velikanskabrezposelnost, prezadolženost v tujini in čedalje bolj beraški standard.

— Andrej Novak.

TELEKS, Ljubljana, 7. jul. 88/4.

niški program mladine, ki ga je pripravila Roža Perdec, prvič pa je nastopil tudi moški pevski zbor iz sosednje Temnice. Ob udeležbi gostov iz Nove Gorice in občine Doberdob v Italiji, s katero so Seljani posebej povezani, so se dogovarjali tudi o večji prireditvi prihodnje leto ob desetletnici krajevnih praznovanj.

VINICA

Vročna noč ob Kolpi je pomagala viniškemu turističnemu društvu in klubu ljubiteljev TV Ljubljana, da so obdržali okoli 4000 ljudi na prireditvi Poletna noč na Vinici, ki so jo letos prvič pripravili in sodi v sklop viniškega poletja. V zabavnih igrah so zmagali motoristi AMD Brežice pred novomeškim studiom „D“, TV Ljubljana in Dolenjskim listom, saj so se najbolje izkazali v kobilkanju, oblačenju belokranjske narodne noše, lovu na medveda in v potegovanju vrvi na štiri strani. Gledalce so posebej navdušili motoristi iz Brežic, ki so s svojimi motokros motorji prikazali skoke prek skakalnice in druge podvige. Za najboljšega voditelja oddaj studia „D“ so izbrali Sandija

Pirša, za voditeljico pa Vero Marušič. Med voditelji ljubljanskega TV programa pa so se zdeli gledalcem najboljši Črt Kanoňi, Miša Molk in Mojca Blažej-Cirej. Posebno priznanje pa je dobil Daniel Hollenbach iz Nizozemske, ker obiskuje viniški kamp že 13 let.

VINICA

Viniški gasilci so proslavili devetdesetletnico svojega delovanja. Ob tej priložnosti so odprli nov gasilski objekt, katerega osrednji del je garaža. S tem so dobili prostor za gasilsko vozilo, ki so ga morali imeti doslej spravljene v Črnomlju.

ŽALEC, BRASLOVČE

V dveh krajih žalske občine je potekalo praznovanje 26. dneva slovenskih hmeljarjev. 25. julija je bila v Žalcu slavnostna seja skupščine poslovne skupnosti za hmeljarstvo SRS, osrednji govor pa je imel Ivan Poteko, podpredsednik izvršnega odbora poslovne skupnosti. V nadaljevanju so imenovali Viktorja Gajška iz Drešinje vasi za novega starešino in Melito Plaskan iz Malih Braslovč za njegovo spremljevalko. Podelili so tudi nagrade in priznanja uspešnim hmeljarjem za letnik 1987.

ŽIBERCI

Gasilsko društvo Žiberci v Apaški dolini je najstarejše gasilsko društvo v občini Gornja Radgona. Letos praznuje 110-letnico svojega obstoja. Društvo je zelo aktivno, saj šteje več kot 50 aktivnih članov, premorejo pa tudi žensko in pionirsko desetino. Imajo lep gasilski dom, ki so ga zgradili s prostovoljnim delom in prispevki krajanov. Ob letošnjem praznovanju 110-letnice delovanja društva pa so predali svojemu namenu prizidek h gasilskemu domu in novo strešno sireno. Tudi tokrat so se izkazali krajanje s prostovoljnimi prispevki in z udarniškim delom. V prostorih gasilskega doma se poleg gasilstva odvijata tudi vaško družabno življenje.

od 2000 do 3000 kopalcev, med njimi pa je tudi veliko gostov iz kampa Šobec in z Bleda.

SELA NA KRASU

V krajevni skupnosti Sela na Krasu tik ob italijanski meji so ob udeležbi okoli 500 ljudi ponovno obeležili svoj krajevni praznik, ki je povezan z grenkim spominom na medvojni požig vasi. Po nagovoru predsednika domače skupščine Draga Ferfolje je bil umet-

Cerkev sv. Cirila in Metoda v RADENCIH, vasi na Murskem polju, znani po zdravilišču Slatina Radenci.

med vrsticami

(nadaljevanje z 8. strani)

nosti je pod korenito politično reformo razumela in odločno zahtevala korenito demokratizacijo političnega sistema — ali, kot je bilo zaradi neplodnosti dosedanjega dolgoletnega govoričenja o demokratizaciji že večkrat slišati: ne demokratizacija, ampak demokracija:

— prave neposredne volitve (in ne njihovo izigravanje z nekakšnim nadomestkom neposrednih volitev, kar je ponujal osnutek ustavnih amandmajev),

— ukinjanje partijskega monopola (torej ukinjanje njene ustavno vnaprej zagotovljene vodilne vloge itd.),

— uvajanje političnega referendum, tudi na pobudo državljanov,

— močnejša jamstva neodvisnosti sodišč (zlasti ukinitve reelekcije sodnikov) in načel pravne države sploh,

— priznanje pravice do štrajka, širjenje drugih demokratičnih pravic in svoboščin državljanov itd. Matevž Krivic

TELEKS, Ljubljana, 1. sept. 88/7—8.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG: PRITISK IN DEMONSTRACIJE V JUGOSLAVIJI

Slovenec Štefan Korošec, sekretar jugoslovanskega partijskega predsedstva, je dejal, da se je politični in družbenogospodarski položaj v Jugoslaviji poslabšal. Življenjski standard še nadalje pada, nacionalistična čustva v celotni deželi rastejo. „Pritiski in protestna zborovanja so nedemokratske metode izven zakonitih ustanov.“

Te besede izvršnega sekretarja se nanašajo na skoraj vsakotedenske pohode in demonstracije Srbov s Kosova po različnih krajih države, da bi opozorili na domnevno „nevzdržno stanje“ nealbanskega prebivalstva na Kosovem in izsilili novo, centralistično ustavo za Srbijo in vso Jugoslavijo. Srbija, tako se glasi parola njihovega partijskega voditelja Miloševića, lahko obstaja samo kot „enotna republika“. Zato je treba zmanjšati avtonomijo pokrajin in ukiniti „nevredno“ ustavo iz 1974 z njenimi federalističnimi težnjami.

Na enem zadnjih zborovanj v glavnem črnogorskem mestu Titogradu so se pojavili napisi: „Hočemo orožje“, „Kosovo je Srbija“, „Črna gora je Srbija“, „Proč z izdajalci“. S tem so mišljeni politiki, ki nasprotujejo Miloševiću: voditelja s Kosova Vlasi in Shiroka, zastopnika Hrvatske in Črne gore v predsedstvu SFRJ Vrhovec in Žarković, politiki iz Vojvodine, kakor tudi zagrebški list Danas ter slovenski in madžarski tisk.

Jugoslovanski politiki in časnikarji sumijo, da želi Milošević v Jugoslaviji izzvati spore, da bi lahko nato oklical „izredno stanje“ in poklical vojsko. Ker je sestava jugoslovanske armade v večini srbska, ni izključeno, da bi imel Milošević lahko s svojo propagando pri vojski uspeh. Armada ni zavzela stališč do srbskih demonstracij. Uradni armadni list Narodna armija se je izrazil odkrito protislovensko. Republiški tožilec Slovenije je zato vložil tožbo proti glavnemu uradniku armadnega časnika.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, 5. sept. 88/3

DELO: UDBA ZASLIŠUJE

Sporočilo Odbora za varstvo človekovih pravic:

Na Odbor je prispelo večje število izjav, v katerih člani Odbora iz mnogih krajev Slovenije obveščajo kolegij, da so v zadnjem času izpostavljeni pritiskom delavcev službe državne varnosti. Iz teh izjav je očitno, da služba državne varnosti zbira podatke o aktivistih in simpatizerjih Odbora in njihovi dejavnosti.

Odbor poudarja, da njegovo delo od samega začetka temelji na načelu javnosti in zakonitosti. Zato Odbor obsoja take postopke službe državne varnosti, za katere ni nobenih upravičenih zakonskih razlogov.

Odbor pričakuje, da bo služba državne varnosti takoj prenehala s to dejavnostjo, od organov, ki opravljajo družbeni nadzor nad njenim delom, predvsem od sveta za varstvo ustavne ureditve in predsedstva republike pa, da bodo raziskali to dejavnost in o tem poročali javnosti. Odbor prosi svoje člane, da o morebitnih novih primerih pritiskov, ki so povezani z njihovo dejavnostjo v Odboru, takoj obvestijo kolegij.

Odbor tudi ugotavlja, da se v zadnjem času stopnjuje širjenje laži in neresnic o nekaterih članih Odbora in obtožencih, ki zadevajo njihovo privatno življenje, višino osebnih dohodkov in avtorskih honorarjev ter njihovo politično aktivnost. Glede na to, da iste neresnice prihajajo iz različnih virov, Odbor sklepa, da je ta dejavnost načrtno usmerjena na diskvalifikacijo članov Odbora in obtožnikov. Posebej zbuja skrb dejstvo, da so se te laži in podtikanja začele pojavljati tudi v tisku in na sejah družbenopolitičnih organizacij. Odbor apelira na javnost, naj ne naseda takim cenanim provokacijam.

DELO, Ljubljana, 7. sept. 88/2.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG: SPOR MED BEOGRAJSKO VLADO IN SRBSKO PARTIJO

Predsedstvo jugoslovanske republike Srbije in centralni komite srbske KP jasno nasprotujeta osrednjemu partijskemu vodstvu v Beogradu. Odklonila sta poziv predsedstva ZKJ, da bi v prihodnje preprečevala protestna zborovanja zaradi dogodkov na Kosovu. Samo ob koncu tedna je proti albanski večini v avtonomni pokrajini s klici „Dajte nam orožje!“ in „Vojska na Kosovo“ demonstriralo v štirih srbskih mestih čez 100.000 ljudi. Srbski predsednik Petar Gračanin zahteva, da morajo dobiti na Kosovu nameščene posebne enote zvezne milice okrepitev.

„Združenje ogroženih narodov“ iz Göttingena je poročila o Kosovu označilo kot smešno sprevačanje dejanskega stanja. Od 1981 je Kosovo okupirano s posebnimi enotami milice. Prebivalstvo — 77% Albancev — je tako ustrahovano, da sploh ne prihaja do v Jugoslaviji običajnih stavk. Po podatkih Združenja je bilo od 1981 iz političnih razlogov vsaj 3000 Albancev obsojenih na dolgoletne zaporne kazni. Iz gospodarskih in političnih razlogov se je s svojega naseljenega področja izselilo 250.000 Albancev.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 8. sept. 88/7.

franc saleški finžgar

prerokovana

26. julija 1914 je izbruhnila prva svetovna vojna. Na vojno je moral tudi gospodar s Kozjega vrha nad Soro na Gorenjskem Blaž Jančar, doma pa pustil ženo s šestimi majhnimi otroki. Za pomoč na kmetiji je prosil neoženjenega posestnika Maticevega Franceta, ki v vojsko ni bil klican.

France je Jančarjevi Francki, ki je bila včasih njegovo dekle, na kmetiji pridno pomagal. Včasih se mu je prikradla misel, kaj bi bilo, ko bi ne bilo Blaža iz vojne več nazaj.

V ponedeljek po kosilu se je France praznje oblekel in odšel od doma.

„Kakor bi šel oklice postavljat na fano, tak je bil!“ se je obrnila Jera k Lojzi.

„Ima pač take opravke,“ je odvrnila malomarno Lojza, ki je zatajevala vzbujajočo se nejevoljo, da kak tako gre z doma ob lepem delavniku.

France jo je mahnil po bližnjici proti županu. Ves vesel je bil, ko župana ni dobil doma, in je spet mislil na Franco.

Župan je imel gostilno. V prostori sobi je sedelo nekaj mož z mizo, ko je vstopil France.

„Kaj pa je tebe zmotilo, Matic, da si zašel v krčmo? Na, pojdi pit!“ mu je ponudil star možak kozarec in mu napil.

„In kakšen je! Ali si bil v Ljubljani?“

„Na dobro zdravje!“ je dvignil France kozarec in srknil vino.

„Pri županu imam opravke,“ je razlagal France.

„Škoda, ko ga ni doma! Na gla-

varstvo je šel,“ se je oglasila županja za njegovim hrbtom.

„A res?“ se je začudil Matic.

„Kdaj pa pride?“

„Pred nočjo ga ne bo. Morda meni poveš, da ne boš imel še ene poti.“

Matic si je z roko popravil klobuk, da bi zakril rdečico, ki jo je občutil v licih.

„Saj je vseeno! Ni take sile!“ se je izgovarjal in si ni upal razodeti, čemu je prišel. „Dajte mi četrtnko!“

„Tebi se godi, Matic!“ je začel starejši pivec.

„E, godi! Tako, tako,“ je skomizgnil France z rameni.

„Kaj boš!“ je povzel starejši. „Denar imaš, zemljo imaš, vojske si prost — samo žene ti manjka.“

„U, saj ta bi se že dobila, če je to vse!“ ga je zavrnil Matic in se sam sebi čudil, ko je slišal svoj glas, in se bal, da bi ne slutili vsi v njem hrepenenja po Franci.

„Pa bi se ti res spodobila,“ je pomagal mlajši, „da bi imel vsaj en križ pri hiši, ko nimaš sedaj nobenega.“

„Nobenega?“ se je nasmehnil France.

„Če ga imaš v kotu za mizo, drugega gotovo nimaš,“ mu je spet pomagajal starejši.

Županja mu je prinesla četrtnko, ujela razgovor in mu pomagala: „Nič se ne meni, Matic! Tale oče ti nalašč nagaja. Vsak ve za svoje križe, kajne?“

Matic je bil vesel pomoči. Hitro je iztočil četrtnko, izpil in si naročil drugo: „Še eno, ko imam vsega dovolj!“

Pogovor se je zasuknil drugam, Matic je vrtil steklenico med prsti in ugibal, kaj bi sedaj ukrenil, ko ni bilo župana. Vedel je, da dela župnik prošnje, ali nekam bal se ga je. Če bi ga le začel viti, zakaj ni Franca sama prišla, bi se kdove kako nerodno zagovarjal.

Raztreseno je poslušal pogovor in pogosto kar na slepo pritrjeval, dokler se ni z vinom toliko opogumil, da se je hitro odločil, plačal in šel.

Spočetka se mu je zdela stvar čisto naravna, da prosi za Franco. Čim bolj pa se je bližal župnišču, bolj ga je skrbelo.

Vse je dodobra preudaril, kako bo govoril o Blaževem naročilu, kako Franca kar nič ne utegne in da se je on ponudil in naredil to pot.

Ko je stopil v župnišče, se je ustrašil. V veži pred pisarno je sedelo in čakalo pet žensk. France je bil v toliki zadregi, da je plašen obstal za durmi in se odkril. Ženske so se mu namuznile, si pomežiknile in Cajnarica je rekla: „No, Matic, ali si tudi prišel po podporo?“

Matic bi bil zaklel in položil desetak na mizo, ko bi se bil mogel izmuzniti.

„To je le za ženske,“ je spravil počasi iz sebe, se pokrtil, ko se je toliko zavedel, da je bil napravil neumnost in snel klobuk že v veži.

„A, kaj, nič bi se ne branil denarja, tudi ti ne,“ se je oglasila Dolinka. „Si preveč volk nanj.“

France je godrnjal, da je vse

pošteno privarčeval, če kaj ima, in medtem poiskal sedež prav v zadnjem kotu veže za omaro.

Vrata v pisarno so se odprla, ženska je prišla iz sobe z zglasitveno polo, za njo se je pokazal župnik in velel: „Le kar naprej!“

Dasi se je France stiskal za omaro, ga je župnik le opazil.

„Kaj pa ti, France?“

„Naj te opravijo po vrsti. Nekaj bi rad govoril z vami.“

„Oklice bo postavil,“ se je vmešala jezična Francija.

„Prav,“ se je nasmejal župnik in se vrnil v pisarno.

„Saj ni res,“ je hitel France in jezo pogledal žensko.

„I no, kaj zato, če bi jih! Čas ti je!“ je govorila Francija.

„E, France je navihane! Počaka, da mine vojna, potem si poišče kako bogato vdovo,“ je razlagala Dolinka.

„Tebe ne pobaram in Francije tudi ne, da vesta!“ je od jeze postajal grob. In čezdalje bolj je bil prepričan, da vse vidijo njegove misli in da ga samo zaradi France zbadajo.

Kakor na trnju je presedel, odgovarjal ženskam zadirčno in se globoko oddahnil, ko je šla zadnja v pisarno.

„France, sedaj pa le sem! Same prošnje delam. Ti mi boš vendar kaj drugega povedal!“ je povabil župnik Matica v pisarno, ko je odšla zadnja prosilka.

Francetu je bilo nerodno.

„Vidijo, naj ne zamerijo,“ je začel okorno, „jaz prihajam tudi zavoljo prošnje.“

„Zavoljo kakšne? Sedi in povej!“

Župnik je sedel k pisalniku, France je potipal z roko po stolu in tudi sedel.

„Zavoljo Jančarja prihajam.“

„Da bi ga oprostili, kajne?“ je povzel naglo župnik. „Nemogoče! Nikogar ne oprostite.“

Matic se je jezil in bi se bil rajši vgriznil v jezik, kakor da je moral povedati, da je prišel le zaradi France.

„Vidiš, kako sem se previdno skrtil za Jančarja, pa me je mož koj izbezal na dan,“ je mislil in rekel glasno: „To se pravi: prišel sem, ker me je Jančar naprosil, da bi poskr-

bel za Franco, zanjo,“ je naglo popravljaj, „za ženo, podporo. Če je kaj upanja.“

„Za Jančarico, seveda! Ta naj prosil Gotovo dobil!“

Župnik je segel po debeli knjigi in začel listati po njej.

„Koliko je številka pri Jančarju?“

„Sedem, gospod.“

„Aha, tukaj je.“

Takoj je začel pisati zglasitveno polo.

„Ali ima Jančarica kaj dolga?“

„Dva tisoč,“ je rekel.

„Ali goldinarjev?“

„Goldinarjev,“ je potrjeval Matic.

„Tako, sedaj je prošnja narejena. Tukajle naj se Jančarica podpiše — saj zna pisati?“

„Dobro.“

„Torej tukaj spodaj, potem naj nese polo k županu, da jo še on podpiše in pošlje na glavarstvo.“

„Če bi jo jaz nesel, saj sama kar ne utegne, ali bi bilo veljavno?“

„Vseeno!“

Župnik je zganil polo in jo dal Maticu.

„Kako kaj delate v hribih? France, ti lahko marsikaj pomagaš, ko si tak korenjak.“

„Pomagam. Jančarici sem vse omlatil na gepelj.“

„To je lepo, France!“

„Me je Blaž naprosil,“ je vmes

tiščal Matic Blaža naprej, da je skrival Franco.

„Le daj in pomagaj še dalje!“

„O, saj bom, gospod. — Koliko sem dolžan?“ je spravljal Matic prošnjo skrbno v žep.

Župnik je potrkal Franceta po ramenu:

„Ti pomagaš z gepeljnom, in sem prepričan, da nisi nič zaračunal, ali kaj malega . . .“

„Nič, tudi vinarja ne, in ga ne bom.“

„Torej, Bog daj, da veliko dobi, sirota! Zbogom, France!“

Matic je bil tako vesel samega sebe, vesel župnika, prošnje in vsega sveta, da je šel zoper vse svoje navade na delavnik v krčmo in se pomudil do mraka.

Nato je romal s prošnjo proti domu, pa ne domov — ampak k Franci iskat podpisa.

„Poglej, kar vsa pota kažejo k njej!“ ga je nekoliko vinskega spet obletavala skušnjava in ves srečen je pritiskal prošnjo z laktjo k sebi.

Ko je vse razložil Franci, se ta ni več upirala in je podpisala.

Matic je pil hruševca in pozabil, da ni doma na Kozjem hribu, dokler ga ni opozorila Franca.

Zoper navado ji je segel v roko, jo pogledal s takim pogledom, da

JAMA na Sorškem polju je vas ob tesni globeli Save, 6 km jugovzhodno od Kranja.

so Franci še v temi žarele njegove oči in se jih je veselila in se jih bala.

V

Draga žena!

Najprej te lepo pozdravljam, tebe in otroke in teto Uršo, ter ti naznanjam, da sem določen za naprej. Poputrišnjem gremo. Pridi koj v Ljubljano, da te še enkrat vidim! Bogve če se ne bova zadnjikrat videla.

Tvoj Blaž

Ta dopisnica je ležala na mizi pred Franco, ki je gledala na pratiko in desetič in dvajsetič štela in iskala tisti poputrišnji dan, ko je vstopil Matic, da ji vesel razodene, kako je oddal prošnjo pri županu in da je šla takoj na glavarstvo.

Franca ga je pogledala za hip izpod čela in se ni ganila.

Matic se je prestrašil lastnega veselega hrupa in obstal sredi hiše.

Oba sta pomolčala.

„Zamudila sem ga,“ je nato vzdihnila Jančarica, pokazala Francetu karto in zaihtela.

Franca je slovkovo počasi in obračal dopisnico proti oknu.

„Zamudila? Zakaj?“ je vprašal in držal list z obema rokama.

„O, Marija, ali si neroden! Poglej na dan!“

Porinila je pratiko po mizi in pritiskala s prstom: „Tu je pisal, vidiš, eden, dva, tri — tu je šel naprej in

danes je že peti dan, ko sem dobila.“

„Uh, ta pošta!“ je bil France jezen in je položil karto na mizo.

„Saj veš, kako smo v hribih! Za štirinajst dni zadaj!“

Franca je sedel na klop, daleč od mize. Franca pa se je naslonila na dlani in jokala.

Matic ni vedel, kaj bi. Presedal se je na klopi, pokašljeval, popravljal si klobuk, da je izpod njega pogledoval jokajočo ženo.

„Pa nikar ne jokaj, Franca, ko se ne da pomagati!“

„Kaj ti veš — takle — takle — samec! Oh, moj Blaž!“

Sedaj je sklonila glavo na mizo in jokala glasneje. Franceta je bolel ta jok, da mu je prihajalo grenko v grlo.

Franceta je zmagalo. Franco je prosil: „Zavoljo otročičev nikar!“

V hišo so prišli otroci, ki so strmeč poslušali mater, nato planili vsi v jok in se stiskali okrog nje.

Franca je zmagalo. Vstal je in šel od mize, del Franci roko na rame in prosil: „Lepo te prosim, nikar, vidiš, zavoljo otročičev nikar!“

Jančarica je nejevoljno skomizgnila z ramo, kjer je počivala Francetova roka, da se je je otresla.

„Podporo gotovo dobiš, boš že kako!“ ni odjenjal France.

„Ti in tvoja podpora!“ se je nenadoma dvignila Franca. Srd ji je seval v objokanih očeh. Zaprla je pratiko, vtaknila vanjo dopisnico in oboje spravila v miznico.

„In zaradi stelje sem mislil, da bi se danes domenila,“ je še enkrat poizkusil Matic.

„Ah, kaj stelja! Blaža mi dajte nazaj!“

Prijela je Janezka za roko in odšla v kamro.

Franca je obstal kakor vkopan sredi hiše. Počasi se je okrenil in se izmuznil na dvorišče.

Franca je v kamri odslovlila otro-

ke, naj gredo za stricem, naj se igrajo ali naj pobero črvido sadje, ko se jablane že trebijo.

Neradi in tiho so šli otroci drug za drugim iz hiše. Videli so od daleč v klancu strica, ki je upognjen šel po kolovozu. Janezek je zaklical trikrat na ves glas: „Tliic! tliic, tliic!“

Toda stric se ni ozrl.

Franca je v kamri sedla na posteljo. Hotela je biti sama.

Hudo je bilo, ko je odšel, hudo, ko mu je segla v Šentvidu v roko, hudo doma, ko ga ni bilo — a tako grozno kot sedaj ji še ni bilo. Pred seboj je videla njegove oči, ki so jo prosile: ‚Pridi, Franca!‘ Videla ga je, kako je ležal na slavnici v vojašnici, ko so drugi popivali po mestu za slovo, sam — in jo čakal. In druge žene so prišle in matere in sestre in neveste, in še enkrat so se poslovili, in do vlaka so šle z njimi in jim stiskale roko — on, Blaž, je pa čakal — in je ni pričakal. Sedaj se že pelje — morda je že v boju — morda ranjen — umira — o — Franci se je stemnilo pred očmi. Grizocha bolečina jo je stiskala v prsih, oči so topo zrle v tla, zaželela si je solz, a se ni mogla razjokati.

In v tem trpljenju se je nenadoma oglasilo in njeni duši: „Ti, ali nisi pravzaprav hinavka? Kaj ti je bilo tako neprijetno, ko se je smukal Matic okrog tebe? Saj se ti je srce smejalo, ko si spoznala: še vedno me ima rad! Le jokaj, ko si že prešuštovala v srcu...“

Franca je planila s postelje in padla na kolena.

„Nisem, nisem, moj Bog! Ti veš, da nisem! Prizanesi!“

Suhe oči so se hipoma zalile s solzami.

Zunaj je zajokal Janezek, drugi otroci so se prepirali.

Jančarica si je otrla oči in šla iz hiše k otrokom.

Matic je od Jančarja izprva hitel po kolovozu in samo ena misel je šla z njim: „Ne mara me! Vsa je njegova! Spodila me je — za hlapca bi me še trpela — nak!“

Še nikdar v življenju ga ni tako zadelo. Tudi takrat ne, ko se je

Franca omožila. Takrat je popival in mu je odleglo. Sedaj ga grize in pritiska k tlom, da bi ga zlomilo. Niti prijaznega pogleda, niti „Bog plačaj“ — nič za vsa pota in trud in skrb in delo! Hlapec!

Matic je stiskal pesti in se čedalje počasneje bližal domu. Po glavi so se mu drevile misli, kako bi se znesel nad njo. Veril se je, da ne prestopi več praga, da ne žugne niti s prstom več zanjo in da še učka uro, ko bo vdova Jančarica gledala za njim zaman.

Toda v istem hipu se mu je smilila in ji je vse odpuščal in blagrovat Blaža pa klel sebe, ko mu je tako namenjeno.

Tak je prišel France domov.

Jera je naglo pometala po predru, dasi je prej dobro dolgo stala ob plotu in oprezovala gospodarja, ko se je vračal od Jančarja.

„Trebaj tega, kot bi bilo pred nedeljo!“ se je France razjezil nad Jero brez vzroka, ker ga je vse togotilo.

Dekla je vrgla metlo v kot in odšla proti skednju. Toda tamkaj jo je že zmagalo in ni mu mogla prizanesti: „Hm,“ se je obrnila porogljivo in pomrdala z brado — to je znala tako napraviti, da je moralo vsakogar zbsti — „saj smo vasovali, pa smo tako naburjeni!“

„Vsaka baba je hudič!“ je zaklel France, pograbil metlo in jo vrgel za Jero, ki mu je ušla na pod.

A še enkrat je pomolila glavo skozi vrata in mu oponesla: „No, čemu pa ležeš za njo, če je hudič?“

France je izginil za voglom in molčal. Misli si je: „Taka je ta reč: kadar koli udariš žensko, zaboli tebe!“

Pripravil si je koso, nalil vode v oselnik in šel kosit steljo.

Jera pa ni bila huda, ampak tako vesela, da se je hahljala sama pri sebi, ko je obirala gosenice z zelenih glav. „Sedajle izpeljem,“ je premišljala, kar jo je greblo že nekaj dni. „Kar udarim vmes in konec bo!“

Sredi popoldneva je stopila pred Lojzo.

„Veš, v mlin bo treba!“

„Ne verjamem, da bi bilo zmlato.“

„Je, ko mi je mlinarica za trdno obljubila. In veš, France kosi ste-

ljo; jutri moramo iti grabit, ne bo časa za mlin. Toliko moke pa ni, da bi še enkrat spekla.“

„I no, pojdi!“ se je hitro vdala Lojza. „Še v štacuno stopiš grede po sol in olje.“

Jera se je naglo preoblekla, toda tako, da se je Lojza čudila.

„Ko grem v štacuno, se moram napraviti. Saj jih poznaš, ali ne, dolinke?“

Jera je vzela cekar in skrila vanj oprtnice za meh ter šla.

Toda na fari je šla mimo mlina in štacune do župnišča.

„Ali so gospod gori?“ je vprašala kuharico nekam boječe in odšla naglo po stopnicah.

„Saj sem te komaj spoznal,“ se je začudil župnik Jeri, ki leto in dan in še več ni imela poti k župniku. „Maticeva, kajne? Kaj bo?“

„Za dve maši sem prinesla za dober namen,“ je porinila Jera dva goldinarja pred župnika.

Župnik je vpisoval maši, in Jera je bila vesela, da je medtem zbrala misli in besede, kakor si jih je nekajkrat pripravila za to uro.

„Je že dobro,“ je rekel župnik in zaprl knjigo. „Zbogom, Jera!“

Jera se je prestrašila, da je bila vsa zmedena.

„Sedajle izpeljem,“ je premišljala Jera.

„Vse je izgubljeno,“ je pomislila in rinila obotavlja se k vratom. Tamkaj je šele mogla izreči: „Še nekaj, gospod!“

Župnik je vstal od pisalnika in se hudomušno namuznil. Skušnja ga je izučila, da so take maše le pot do poglavitnega namena.

„Torej kaj, Jera?“ se je naslonil na visoko železno blagajno.

„Zavoljo pohujšanja bi vas nekaj prosila.“

„Zavoljo pohujšanja?“ se je nalašč čudil župnik. „Kdo je pohujšljivec?“

„Oh,“ je bila Jera v zadregi, a se je vendar naglo opogumila in rekla: „Jančarica s Kozjega hriba!“

„Jančarica? Blaževa?“ se je čudil župnik, a zdajci v resnici.

„Da, ona!“ je poprijela Jera. „Ne boste verjeli: komaj je mož odtegnil nogo s praga, ko je moral na vojno, že nori za drugimi.“

„Jančarica?“ se je še bolj čudil župnik. „Ni mogoče! Za kom neki?“

„Za našim gospodarjem!“

„Ne verjamem, Jera!“ je odmajal resno z glavo župnik. „Predobro poznam Franceta!“

„Saj čezenj nisem nič rekla. Ga jaz tudi poznam. Če sem enajst let pri hiši, ga lahko! Ne veste, kako se je spremenil, kar ga lovi ta nastava! Človeka je sram govoriti o takih rečeh!“

„Kaj torej veš, Jera? Saj vendar tako kot Franceta poznam Jančarico in odkar je žena, nisem zasledil toliko sence na njej, da bi prst položil nanjo.“

„Stara ljubezen — če ne gori, pa tli!“ je skomizgnila Jera z rameni in v očeh je župnik, ki jo je motril izpod čela, zapazil čudno zlobno svetlikanje. „Morda ne veste, da sta bila pred zakonom prijatelja — Jančarica in France.“

„No, to je bilo že davno,“ je omenil nalašč malomarno župnik.

„Jaz sem svojo dolžnost opravi-

Kapelica pri župnišču LJUBLJANA-RUDNIK.

la. Če jih bo sram, bo druge, mene ne bo. Pa zbogom!"

Župnik je stopil nekaj korakov za njo in ji resno naročil: „Jera, molči o tem drugod! Stvar uredim že jaz!"

Dekla je odšla, župnik je začel hoditi gor in dol po sobi.

„Torej vojna — in doma naj se prične to," je po dolgem premišljanju spregovoril polglasno, ko ga je iz misli poklicalo močno trkanje na vrata.

Vstopil je župan.

„Begunce smo pripeljali!" je začel takoj župan in poveznil klobuk na stol ob župnikovem pultu.

„Dvajset, kajne?"

„Ho," je povzel župan in dvignil glas: „Dvainštirideset!"

„Dvainštirideset?" se je čudil župnik. „Saj je bilo pisano za dvajset?"

„Ne drži nobeno pisanje več, kar je vojna!"

Župan je potegnil iz žepa listine in zapisnik ter začel razkladati po pisalni mizi.

„Kako jih pospravimo?" je skrbelo župana.

„Res jih je preveč za našo občino. A kaj hočemo? Siromaki so, bomo že kako."

„Oh, ne veste, gospod župnik, kaki reveži so! Vse je boso, raztrgano in bojim se — še brez živali ne bodo!"

„Vojna, vojna," je zmajeval župnik z glavo. „Kje jih imate?"

„Na vasi. Zato sem prišel, da bi mi jih pomagali porazdeliti."

Župnik je takoj vzel klobuk in odšel z županom.

„Ne veste, čisto drugačnega plemenena so ko mi," je potoma razlagal župan. „Majhni so, kratkih nog, v život pa zavaljeni, posebno ženske. Pa jih še nekaj razumem. ‚Poljaci smo, Poljaci,‘ pravijo. Ampak čudno je le, da gredo na tako daljno pot bosi in razrahani. To je edinščina — jej-jej — boste le videli!"

Prišla sta sredi vasi.

Zbor beguncev je sedel ob cesti: nekaj moških, sicer ženske in otroci. Nekateri so imeli svežnje obleke in posteljnine, večina pa ničesar, okrog njih so bili zbrani otroci iz vse vasi. Nekaj gospodinj je že prineslo težke hlebe kruha in so ga

v velikih kosih rezale beguncem. Druge so delile mleko, ena je prihitela z opranimi pleniacami, da so previle dojenčke, ki so bili vsi mokri in so jokali.

Ko je župnik stopil mednje, so ga prvi hip začudeno gledali. Menda se niso takoj zavedeli, kdo bi bil. Nato so vsi hkrati vstali, se začeli tiščati okrog njega in mu hoteli poljubovati roko: vsi, ne samo otroci. Župnik je izmikal in skrival roke, pa so ga lovili za rokav in mu poljubovali sukno.

Domačini so gledali in se nasmihali. Čudno se jim je zdelo. In ko se je župnik otel beguncev, je takoj modroval župan: „Vidite, vse drugače ko pri nas!"

„Navada!" je rekel župnik malomarno.

„Za otroke ne rečem, ampak za moškega ta reč ni!" ni bilo všeč županu.

Nato je župnik po zapisniku zbral posamezne družine, ki sta jim z županom določila stanovanje za prve dni, dokler se ne uredi drugače.

En sam fant je ostal, ki ni spadal k nobeni družini. Povedal je, da je delal na polju, ko so ljudje začeli bežati. Bežal je z njimi vred — prišel z njimi na vlak in sedaj ne ve ne za očeta ne za mater. Tega je sprejel župnik.

Nato je priporočil begunce ljudem in določil nedeljo za to, da se razdele posameznim gospodarjem v rejo.

Ko so v nedeljo porazdelili begunce, se je oglasila pri župniku Jančarica in prinesla za mašo za srečno vrnitev Blaža. „Ko mu ne morem drugače nič pomagati!" je pristavila.

Ob tej priliki se je župnik spomnil Jerine tožbe, na katero bi bil skoro pozabil.

Župnik jo je skrivaj opazoval, ko je pripovedovala o Blažu, o njegovem odhodu in o tem, da se ni mogla še enkrat posloviti. V orošenih očeh ni bilo nič narejenega in zlaganega; iskrenost je gorela iz njih.

„Sedite, Franca!" jo je povabil župnik.

Tudi sedaj jo je pogledal, da bi ujel znak nemirne vesti. A France ni spreletela barva.

„Nekaj vam moram omeniti in vas opozoriti, Franca!"

„Le kar, gospod!" je rekla čisto mirno.

„Matic vam hodi pomagat delat?"

Župnik je pogledal Franca v oči.

Franca je za hip vzdržala pogled, nato se je nekoliko zmedla, povesila oči in rahlo zardela.

„Blaž ga je naprosil in hvaležna sem mu. Je res veliko postoril pri nas."

„To je prav! Tudi jaz sem ga že pohvalil za to in mu priporočil, da še pomaga."

Franca je spet dvignila oči, rdečica je izginila z lic.

„Vendar pa morda včasih kar tako poseda in vasuje pri vas?"

Franco je vnovič oblila rdečica.

Franco je znova oblila rdečica.

„Zavoljo tiste prošnje je bil res nekajkrat pri nas. Pa ga nisem nič prosila! Prav prisilil me je na prošnjo in Blaž mu je rekel. Sama bi že ne bila položila za podporo."

„To je popolnoma prav! Če drugi prosijo, se vam tem bolj spodobi. Saj ste potrebni — vsaj toliko kot drugi! No, in če je bil Matic pri vas zavoljo tega, to pač ni nič hudega in jaz tudi nič hudega ne mislim. Saj vaju oba poznam. A ljudje tako govore."

Franco je speklo.

„Kdo govori?" je vstala in stopila bliže župnika. „Povejte ga! Sem kaj naj stopim in naj pove, kar ve, lažnik!"

„Ne razburjajte se, Franca! Jaz vem, da je vsako govorjenje natolcevanje — zato pa, da govorjenja ne bo, naj ne bo vzroka!"

„O, sama nevoščljivost! Saj vem! Še vselej so nam privoščili, kadar nas je kaj zadelo, in sedaj materi s šestero otroki ne privoščijo, da bi ji kdo pomagal! Je že dobro! Če se pretrgam bomo vse sami!"

Franca je potegnila ruto iz žepa in se brisala.

„Sami ne morete. Kaj pa, ko bi sprejeli kakega begunca? V hribe jih nismo dali. Vidite, eden je sedaj pri meni, nima nikogar od svojih, tega vzemite, je kar dober za kmetiško delo! Jaz prevzamem koga drugega — in vsi jeziki bodo zavezani. Za največjo silo pa kaj najamete.“

„Prècej ga sprejemem!“ je Franca brez premisleka pritrdila.

Čez četrtr ure je že šla Franca navkreber domov. Za njo je stopal begunec, šestnajstletni Poljak Roman, in nesel v roki sveženj obleke, ki jo je dobil v župnišču.

Franca ga je ogovarjala. Kaj maleda sta se razumela, vendar pa sta kmalu oba obmolnila.

Franci je začelo postajati žal, da je sprejela tako naglo tujega človeka v hišo, in še takega, ki ga ne ume. Preudarila je še enkrat obrekovanje ljudi in se ga zbala, a se takoj spet razjezila: „Le kaj jim je mar!“ Lotevala se je je trma. „Nalašč bom kljubovala ljudem! Le čakajte!“

Vrhu hriba je srečala Lojzo.

„Hlapca imam!“ ji je pokazala na begunca.

„To je prav, da si ga vzela, revčka!“

„Nalašč bom kljubovala ljudem!“ je rekla Franca.

Lojza bi bila rada obstala in se kaj pogovorila, a Franca je šla naglo naprej svojo pot in mislila svoje misli.

Ko so ta večer pri Maticu večerjali, je Lojza povedala bratu: „Jančarica ima hlapca begunca.“

France se je vznemiril in vprašal:

„Kakšnega hlapca?“

„Je močan, kar veliko ji bo odvrnil pri hiši.“

Franca je zajel še dvakrat iz sklede, nato se mu je ustavilo, žlico je povesel in položil na mizo.

Jera ga je skrivaj pogledala, videla v njegovih očeh strah in žalost ter bila vesela.

Pokrajina pri VRBI na Gorenjskem.

VI

V nedeljo pred malim šmarnom je šel France od rane maše in nekaj korakov za njim je šla Jančarica s teto Nežo, sestro Jančaričinega očeta, vdovo na užitku. Franca je bila vesela, da je teta hodila počasi in da se je razdalja med njo in Francetom večala. France se ni ozrl, a je vendar natančno vedel, da gre Franca za njim. Raztegnil je korake in se podvizal, da je visel ves naprej ob hoji.

Ko sta prišli s teto do pošte, se je Franca nenadoma poslovila od tete.

„Moram iti vprašat, če je kaj pisma od Blaža,“ je rekla teti in krenila na levo in bila silno vesela, da se je domislila tega. Zakaj vedela je, da bi pravzaprav silno rada povedala Francetu, ki je trdovratno držal svoj sklep in se ogibal njene hiše, kaj ji je očital župnik. A vendar se je bala, da bi se med potjo ne sešla z njim.

Pred pošto je bila gruča žensk. Vse so spraševale: „Ali je vaš kaj pisal?“

„Oh, nič!“ je vzdihnila vsaka.

Ko se jim je pridružila Franca, je niso niti opazile, ker so bile vse za-verovane v staro potovko Pikono, ki je šepetaje pripovedovala: „Čakate pisem? Kako bi kdo pisal, ko jih ni več?“

„Pikona!“ so vzdihnille vse hkrati. Potovka je začela tiše: „Ni jih! Molite za njihove duše! Ves sedemnajsti polk je zletel v zrak, ko je zašel na mine.“

„Lažeš, Pikona!“ je ugovarjala Jernejeva, sicer tako tiha žena. „Nič nismo brali!“

„Hm, brali! Kako si preprosta! Take stvari se še govoriti ne smejo, kaj šele pisati!“

„In vendar govoriš!“ je pomagala Jančarica Jernejevi.

Pikona je pogledala prekasto čez gručo.

„Hm, hribovka! Žene, ali sem kaj povedala? Nič, kajne, da nič? Visoki gospodje v Ljubljani tako govore, jaz pa nič ne govorim, zbogom!“

Pikona se je hitro izmotala iz gruče in odšla.

Žene so se razdelile v manjše zборе in tožile: „O, ve, Pikona ve! In res bo! Zakaj nihče ne piše? Ob vse naše smo!“

Jančarica ni več vzdržala pri ženah. Krenila je proti poštnim vratom in še slišala za sabo opazko: „Naj le gre! Misli, da kaj dobi!“

Jančarici je šumelo po glavi Pikonino pripovedovanje. Ves polk O, Blaž, zakaj se nisva še enkrat poslovila?

bo še

med
nami
po
evropi

anglija

Trebarjeva Martina iz Stuttgarta je bila gost družine Mateje in Petra Ferrarija, ko je bila v Londonu na študiju angleščine.

Poletni meseci so v življenju našega doma v Londonu potekali precej pestro. Posebno v mesecu juliju in v prvi polovici avgusta je bil dom popolnoma zaseden — včasih je bilo še preveč obiskovalcev tako, da so morali prenočevati kar v kapeli na tleh v svojih spalnih vrečah, ker ni bilo prostora v sobah, ki jih imamo na razpolago za goste. Vsega so le tri sobe za obiskovalce: velika s 7 ležišči, druga manjša s 4 ležišči (obe v obliki udobnih pogradov) in tretja z 2 ali v skrajnem slučaju s 3 ležišči. Zmogljivost našega doma je torej 13 ležišč za goste, v skrajnem slučaju tudi do 15 in več, kar pomeni, da je dom v takem slučaju preveč natrpan.

V glavnem so bili naši obiskovalci in gostje študentje in drugi mladi iz Slovenije, iz našega zamejstva (veliko število Tržačanov), iz zdomstva (posebno iz Nemčije) in izseljenci iz ZDA, Kanade ter veliko število rojakov iz Argentine. Mladi iz Slovenije so bili v glavnem „štoparji“, ki so se zadrževali v domu od 3 dni do celega tedna, nekaj je bilo takih, ki so bili tukaj zaradi študija angleščine in so pri nas stanovali cel mesec, nekaj poslovnih ljudi, drugače pa večinoma turisti, ki so si ogledovali znamenitosti in zanimivosti Londona. Iz izkušenj sprejemanja gostov je bilo sklenjeno, da naj bi bila najkrajša doba bivanja v našem domu tri dni in najdaljša 30 dni (1 mesec). V skrajnem slučaju, ko gre za študij, tudi do treh mesecev. Če kdo želi nadaljevati svoje bivanje v Londonu mu

Paolo in Sergio, mlada slovenska Tržačana, pogumna popotnika in obiskovalca Hebridskih otokov.

svetujemo, da si poišče stanovanje kod drugod. Naš dom želi nuditi stanovanje le za kratkoročno bivanje.

Dom je letos obiskalo večje število duhovnikov iz domovine in izseljenstva. Zaradi študija angleščine je bil v poletnih mesecih v domu en sam bogoslovec iz ljubljanskega bogoslovnega semenišča. Drugače pa so pri nas spali ljudje različnih poklicev in stanov: od zdravnikov, profesorjev, inženirjev, socialnih, kulturnih in političnih delavcev do ljudi najrazličnejših poklicev ter verskih in političnih prepričanj. Več ko 95% gostov je bilo Slovencev. Imeli pa smo v domu tudi hrvaškega duhovnika, ki se je pripravljal za delo v misijone v Tanzanijo, sociologa iz Srbije, profesorico Makedonko in prav tako profesorico angleščine iz Dalmacije pa še duhovnika iz Švedske, angleške in poljske narodnosti. Lahko rečemo, da je bil dom slovenske katoliške misije v Londonu letošnje poletje skoro vedno s polno zasedbo najbolj pisane množice ljudi. Bog daj, da bi ta naš dom še naprej tudi ob gostoljubnem sprejemanju obiskovalcev vršil svoje poslanstvo, čeprav to ne more in ne sme biti prva in edina naloga doma. Prvenstveni namen te hiše je ostati center in izhodišče za pastoralno in so-

cialno delo med našimi izseljenci, raztresenimi po Angliji in Walesu. To pa pomeni, da mora biti najprej dom našemu duhovniku. Zaradi duhovnikovega poslanstva med nami je tudi pri britanskih oblasteh dom registriran in se uradno imenuje Slovenian & Yugoslavian Roman Catholic Chaplaincy. Če pa „Chaplaincy“, se samo po sebi razume, da je vezan na duhovnika. Brez duhovnikovega poslanstva v tem domu ta hiša izgubi razlog za svoj obstoj.

V Coventryu smo dne 6. avgusta *slovesno obhajali poroko* 25-letnega Filipa Vincenta Prevca s Karen Lesley Clayton. Zakrament sv. zakona sta sklenila med sv. mašo v lepi farni cerkvi nevestine župnije Kristusa Kralja pred tremi duhovniki. Tudi naš župnik Stane Cikanek iz Londona je somaševal z ostalima duhovnikoma: s farnim župnikom in s prijateljem nevestine družine, duhovnikom iz Irske.

Staršema Janezu in Nežki čestitamo k že drugi poroki njunih sinov Janija in Filipa. Jani se je poročil pred tremi leti s Katarin, s katero imata bistrega sinka Kristiana, ki se ob babici Nežki uči slovenskega jezika, sedaj pa je staršema odletel iz družinskega gnezda še mlajši Filip, ki se je pridružil ljubeči ženi Karen.

Vsem trem Prevčevim družinam: staršema Janezu in Nežki, Janiju in Katarin ter Filipu in Karen kličemo na mnoga zdrava in srečna leta ter prosimo dobrega Boga, naj jih obilno blagoslovi.

avstrija

DUNAJ — Na zadnji provincialni skupščini, ko so med drugim izvolili za novega ravnatelja slovenskega salezijanskega inšpektorata dosedanjega ravnatelja Modestovega doma v Celovcu, g. Stanislava Hočevarja, so sklenili tudi, da bodo ukiniteli vse postojanke v zdomstvu, razen onih na Koroškem. Tako je bil s 1. avgustom odpoklican dosedanji misijonal p. Štefan Ferenčak, ki je šest let lepo vodil dunajsko slov. kat. Misijo, lepo preuredil prostore okrog cerkve Srca Jezusovega in po

velikih težavah pri krajevnih oblasteh le dobil dovoljenje za gradnjo podzemne dvorane. V grobem jo je dokončal. Zraven tega je vodil še pevski cerkveni zbor in mladinsko tamburaško skupino.

Zato so dunajski Slovenci bili zelo presenečeni, ko se je g. Ferenčak v nedeljo, 19. junija, od njih poslovil. V ponedeljek je namreč šel v bolnico na operacijo žil. Nekdo od prizadetih je v koroški „Nedelji“ zapisal: „Le kaj je zadalj?“ Poročevavec je zvedel od novega inšpektorja dober mesec prej, da bo g. Ferenčak zapustil Misijo s prošnjo, da to ohrani zase, da je to izrecna želja g. Štefana. Nerad se slovesno poslavlja. Svojo službo je zaključil s 31. julijem 1988.

P. Štefanu Ferenčaku se res iskreno zahvaljujemo za vse njegovo delo, njegovo požrtvovalnost. Bogo mu je dal lepe sposobnosti in ni jih zakopal, temveč jih je uporabljal v korist skupnosti. Karkoli bo v bodočnosti delal, kamorkoli ga bodo predstojniki poslali, želimo mu veliko blagoslova in pa tudi zdravja. Saj se od operacije še ni čisto opomogel.

V času bolniškega dopusta je skrbel za božjo službo p. Ivan Tomažič, zakar naj bo tudi lepo zahvaljen.

Kdo bo p. Štefana nasledil? To je bilo težko vprašanje ob pomanjkanju duhovnikov v domovini. Vendar je za Slovence Dunaj tako važna postojanka, da je narodni direktor, škof dr. Stanislav Lenič, od mariborskega škofa dobil duhovnika in sicer g. Antona Štekla.

G. Anton Štekl se je rodil 1. maja 1943 na Ravnah na Koroškem. V duhovnika je bil posvečen 29. junija 1969. Bil je nekaj let stolni kaplan v Mariboru, nekaj let izseljenski duhovnik v Berlinu, potem pa od leta 1983 župnik v Šmartnem pri Slovenj Gradcu.

S 1. avgustom je nastopil svojo službo izseljenskega duhovnika na Dunaju. V avgustu je bila tudi uradna predaja rektorata cerkve Srca Jezusovega novemu misijonalu ob navzočnosti predstavnika dunajske nadškofije, predsednika farnega odbora dr. Jelena, krajevnega dekana, slov. narodnega delegata in p. Štefana.

Novi misijonal g. Štekl je Korošec in po značaju drugačen kakor Prekmurec p. Štefan, ki je bil kakor iz železa

in se ni dal od nikogar ustrašiti. Če boste dunajski Slovenci novega duhovnika podprli in mu pomagali pri delu, bo gotovo lepo vodil naprej dediščino, ki jo je iz Štefanovih rok sprejel. Posebno Korošci, tako izobraženci kakor akademiki, so poklicani, da bodo svojemu rojaku g. Antonu pomagali in prevzeli tudi delo, ki ga g. Anton ne bi zmoget. O uspehu slov. dunajske kat. Misije boste pisali zgodovino dunajski Slovenci, ne s kritikarstvom, temveč z vzajemnim delom. Naj vam pri tem pomagata Bog!

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — Čas počitnic je za nami. Mnogi so bili v rodnih Sloveniji ali ob morju. Zadnje nedeljo v avgustu smo spet začeli z rednimi mašami. Seveda gremo vsako nedeljo po maši v naš Center na pogovor in okrepcilo.

Na prvo nedeljo v septembru *smo se poslovili* od Vrečarjevih, ki so se v petek, 9. septembra, za stalno preselili na Koroško. V Kotmari vasi so si postavili lepo hišo z vrtom in so sosedje družine Živkovič, ki si je tudi tam postavila svoj dom. Inž. Stane Vrečar, ki je upokojenec linške tovarne za dušik, in žena ga. Anica sta nas po maši povabila vse v Center, da se tam poslovimo. Z njima je bila tudi hči Marija, ki je veroučiteljica v Beljaku in dela pri Kat. delovnem odboru v Celovcu. Misijonal se jima je zahvalil in rekel, da se poslavlja z enim jokajočim očesom, saj nas bo spet manj, pa z enim smejočim očesom, ker bodo prišli v nekdanje slovensko, sedaj dvojezično Koroško. Inž. Stanislav je rekel, da je bil rad med nami, saj sta oba z ženo prihajala, če sta bila le prosta. Gotovo tudi njima ni lahko slovo od Linza, kamor sta prišla leta 1955. Skupnost jima je poklonila spominsko košaro. Ona sta nam pa plačala vse, kar smo pojedli in popili. Razšli smo se okrog treh popoldne in jima želeli vso srečo.

Priljavljamo se na *izseljensko nedeljo*, ki bo 25. septembra z mašo narodov. Maša bo pri sv. Antonu (Neue Welt), kjer smo bili že zadnja leta in je nekako idealno za nas vse. Več bomo poročali v naslednji Naši luči.

V zadnjem času (poročilo za septembrsko številko je bilo napisano že v juliju) se ni zgodilo kaj posebnega.

Misijonal je nadomeščal v juliju v Zavodu sv. družine v Gorici. Tam bi pravzaprav moral že sedaj biti v pokoju. Od 1. do 16. avgusta je nadomeščal v Spitalu ob Dravi, nato pa 14 dni vodil župnijsko Haid, da je tudi župnik mogel na počitnice.

TENNECK — Ko se je misijonal vrnil na Gornje Avstrijsko (18. 8.), ga je čakalo pismo iz Tennecka s sporočilom, da se je mlademu Robertu Ritonji tragično končalo njegovo zemsko potovanje. Robert je bil rojen v Schwarzach pred 17. leti, krščen v Tennecku kot sin Jožefa Ritonje in Marice, roj. Krajnc, oba po rodu iz vzhodnega Štajerskega. V mladih letih je bil navdušen smučar. Sedaj je delal v tovarni v Tennecku in obiskoval obrtno šolo. Fant je bil vesel in kar nadarjen. Prišle so nenadne težave, ki jih ni zmož obvladati. Še par dni pred smrtjo ni kazal obupa. Ko so ga težave spravile v obup, se je 23. junija vrgel pod vlak. Med Slovenci je število samomorov v odstotkih zelo visoko. V Evropi smo za Madžari na drugem mestu. Mislim, da mladim v odločilnem trenutku, ko se zdi, da vse drsi v brezno, manjka trdna verska podlaga, ki temelji na verskem pouku o Bogu, ki nas ljubi, o Kristusu, ki nam je težave in trpljenje napovedal, a obljubil tudi pomoč. V glavnem je kriva moderna uživanja-željna družba, država s svojo liberalno

— nekrščansko — vzgojo in deloma tudi starši, ki premalo gledajo na to, da bi dali otrokom vzgled krščanskega življenja, se preveč odmikajo skupnosti. Seveda so tako boleči primeri dostikrat tudi preživelim nekaj božji opomin, da se Bogu bolj približajo, o čemer na tolikih mestih beremo v Stari zavezi. V nedeljo, 11. septembra, je bila v Tennecku maša za pokojnega Roberta. Staršema Jožefu in Marici izrekamo iskreno sožalje z željo, da bi naša tolažba ob izgubi sina edinca v Bogu in Cerkvi.

Po septembrski maši smo pokramljali pred cerkvijo, saj je bilo vreme lepo in toplo.

belgija

LIMBURG-LIÈGE

Novi družini: v juliju je g. Johan Rak iz Oprimbie v Houthalenu popeljal pred oltar svojo nevesto gđc. Olgo Mrgole, pridno sodelavko v skrbi za naše najmlajše.

V Genku je avgusta meseca gđc. Kristina Ackovič sklenila zakonsko zvezo z g. Didier Moisse iz Namura. Ga. Kristina je vsa mlada leta preživela z našo skupnostjo, v naši šoli, pri Veseli

mladini in v pevskem zboru. Bila je pridna učenka in odlična pevk. Iskrena ji zahvala.

Obema mladima paroma iskreno čestitamo in voščimo obilje božjega blagoslova.

Naš ranjki: V Eisdenu se je nenadoma poslovil od nas g. Janko Ledinek, upokojen rudar, star 70 let. Janko je bil dober človek. Dnevno smo z njim na ulici izmenjavali prijazne pozdrave. Rojaki so ga v lepem številu spremljali na zadnji zemeljski poti. Zapušča vdovo go. Magdo in sina, katerima izrekamo krščansko sožalje.

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo ob petih popoldne v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v Chatillonu, poleg Slovenskega doma.

Društvo Slovencev v Parizu pripravlja v povezavi z vso našo skupnostjo in s francoskimi prijatelji za nedeljo, 23. oktobra, MOLITEV IN KRIK SLOVENIJE.

Ob petih popoldne bo v naši cerkvi maša za slovenski narod in za vse, ki se doma, v zamejstvu in v zdomstvu ter izseljenstvu borijo in trpijo za človekove in narodne pravice Slovencev.

Po maši bo v dvorani Slovenskega doma akademija s prikazom slovenske problematike.

Naj bo za vsakega, ki čuti slovensko, čast in dolžnost, da se dneva udeleži in pripelje svoje francoske prijatelje.

MELUN (Seine-et-Marne)

K skupni maši se bomo zbrali v nedeljo, 9. oktobra, ob devetih dopoldne v poljski cerkvi v Dammarie.

LOIRET

Jesensko srečanje bomo imeli v nedeljo, 2. oktobra. Maša bo v Chilleursu ob pol desetih dopoldne. Za skupno kosilo se prijavite ali gospe Palovi ali Bohnjecevim.

Vljudno vabimo na

XXVIII. Slovenski dan,

ki bo v soboto, 8. oktobra 1988

v Kultureel Centrumu, Eisdenu-Cité, občina Maasmechelen.

Sporod: Ob 16. uri bo služba božja, pri kateri bo letos sodeloval ukrajinski pevski zbor ob tisočletnici njihovega krščanstva. Sledil bo kulturni program, pri katerem bodo sodelovali slovenski pevski zbori in folklorna plesna skupina iz Celja.

Za prosto zabavo bodo skrbeli priljubljeni Veseli vaški godci iz Holandije, ki jih vodi g. Slavko Strman.

Iskreno vabljeni od blizu in daleč. Pridite! Že iz spoštovanja do ukrajinskih gostov pridite, lepo prosimo, nekaj minut pred 16. uro.

Imaš, bratec, lep glas? Pridruži se bližnjemu pevskemu zboru! Nimaš pevskega daru? Pridi vsaj na Slovenski dan, plačaj, ploskaj, pomagaj! Veseli se uspehov! Dajaj poguma v težavah!

To je solidarnost!

Na veselo svidenje!

Slomšek

AUMETZ

8. avgusta je *vsled srčne kapi umrl* Martin Gorišek in bil pokopan v sredo, 10. avgusta. Od vseh otrok v Goriškovi družini, ki jih je bilo menda 6, če ne več, živi zdaj le še Poldi, ki je brat-marist v Guatemali; semkaj je prišel pred dvema letoma, prej pa je dolgo vrsto let poučeval v San Salvadorju. Prav letos je zopet prišel julija meseca po nekaj letih, kakor imajo določeno, na obisk oziroma počitnice za dober teden semkaj v Aumetz in si gotovo ni mislil, da bo videl Martina zadnjikrat. Gotovo sta si rekla nasvidenje, ko sta se poslavljala in to nasvidenje bo zdaj na drugem svetu. Poldi je šel potem še v Jugoslavijo k sorodnikom in tu ga je dohitela ta žalostna novica. Odpravil se je nazaj v Francijo, da bi bil vsaj pri bratovem pogrebu, poizvedel za vzroke smrti in z domačimi pomolil za pokoj bratove duše.

Martin, kakor vsa Goriškova družina, je bil zelo čist in v Aumetzu. Bil je občinski mož in cerkveni ključar in 4 leta za Godlerjem predsednik slovenskega društva ter se udeleževal še mlajši v športu in pevskem zboru. Porččen z domačinko ima 3 otroke in 6 vnukov. Starši, doma iz Lokavca na Štajerskem, so bili zelo verni in otroci prav tako. Pri pogrebnih maši je bilo zelo veliko ljudi. Bog mu daj večni mir in večno veselje.

18. avgusta pa se je *poslovil od nas* Stanislav Glavič, star le 52 let. Zopet rak. Več let je trpel. Vrnil se je po vojni v Slovenijo na Gorenjsko, a je prišel nazaj v Francijo in bil šofer velikega kamijona mednarodne linije. Veliko se je udeleževal tudi pri slovenskem delavskem društvu. Gospod mu daj večni mir in pokoj.

EPERNAY

23. oktobra bomo zopet prišli skupaj k slovenski maši vsi Slovenci iz Epernaya in okolice, da zopet slovensko molimo, zapojemo, božjo besedo poslušamo in se Bogu darujemo in tako vse vneteje služimo Bogu in vse vneteje delamo za naše in naših bratov večno dobro. Maša bo ob pol štirih popoldne. Vsi ste vabljeni in pridite!

nemčija

STUTT GART-okolica

Izgubili smo škofa Moserja. — Zakasnelo poročamo o smrti tukajšnjega škofa dr. Georga Moserja, ki je 9. maja letos zaspal v Gospodu. Od življenja se je poslovil v 65. letu starosti, ko se je prej že nekaj let zdravil za bolezen na ledvicah. Zdravniški poseg s transplantacijo nove ledvice mu je življenje podaljšal samo za kako leto, rešiti pa ga ni mogel več.

Škof Moser je vodil škofijo Rottenburg-Stuttgart od 12. aprila 1975. Bil je mož govornice in pisane besede, ugledna osebnost in priljubljen pri domačinih in tujcih. Za pravice tujih delavcev se je odločno zavzemal pri oblasteh in marsikaj tudi dosegel. Rad je obiskoval občestva tujih delavcev in tudi naša skupnost ga je pozdravila na Binkoštnem srečanju v Stuttgartu 18. maja 1975, ko je bilo na Killesbergu zbranih nad 2000 rojakov. Več njegovih postnih in priložnostnih pisem, med njimi „Pismo bolnikom“, smo na račun škofije prevedli in natisnili tudi v slovenskem jeziku ter jih v 1000 in več izvodih razdelili med rojake.

Od trupla pokojnega škofa Moserja smo se Slovenci poslavljali 10. in 11. maja v cerkvi sv. Eberharda v Stuttgartu. Vstajenja pa bo pričakovalo v kriпти

rötenburške stolnice. Naj počiva v miru!

Polna dvorana pri Sovi Okici. — V nedeljo, 3. julija, nas je obiskala enajstčlanska igralska družina slovenskih mladincev iz Ingolstadta. Nastopili so s poučno igrico Sova Okica, ki jo je napisala Svetlana Makarovič. Da so bili dobrodošli, je potrdila polna dvorana gledalcev in poslušalcev, da so izvrstno igrali, pa močan aplavz navzočih. O igrici sami smo brali na vabilnem listu: „Sovico Oko uvrščamo med najboljša dela slovenske mladinske književnosti. Igrico odlikujejo duhovite domislice, iskri dialog in pevne pesmice. Dramaturška zgradba je čista in preprosta, poanta jasna in nevsiljiva. Monologi in dialogi so kratki in tekoči. Veliko prostora zavzema glasba in petje.“ Tako smo igrico tudi doživljali. Slovenskemu župnijskemu središču v Ingolstadtu, posebno režiserju igrice, župnijskemu pomočniku Slavku Kesslerju in vsem igralcem najlepša hvala za tako prijeten užitek ob koncu šolskega leta.

Blagoslov na zakonsko pot. — V letošnjem poletju so stopili pred oltar trije pari, med njimi dva narodnostno mešana. Valerija Slaček, rojena v Mariboru, si je izvolila za zakonskega dru-

Slovenci iz Stuttgarta med potjo na slavnostni travnik v Krki na Koroškem 25. junija letos. Njihovo navzočnost je opazil tudi papež Janez Pavel II.

ga Ignacija Bonomo iz Casteltermini v Italiji. Pred oltar sta šla v Šmarju pri Jelšah. D. Fran Copf, rojen v Celju, in Romana Djordjevič, rojena v Beogradu, sta prišla po zakonski blagoslov v cerkev sv. Konrada v Stuttgartu. Peter Povhe, rojen v Trbovljah, se je šel poročiti z Gabrijelo Reutter iz Stuttgarta v župnijsko cerkev v Studencu. — Čestitke vsem trem parom.

Okras knjižne police. — V prejšnji številki Naše luči smo poročali o birmanskih in prvoobhajanskih slovesnostih v Pfullingenu in v Stuttgartu v nedeljo, 19. junija. V času priprav smo botrom in staršem naših birmancev priporočili kot lepi darili knjigi Lepote slovenskih cerkva in Kristjan moli. Knjiga Lepote slovenskih cerkva je bila na razpolago tudi še po birmi in rojaki

so pridno segali po njej. Sedaj krasi knjižno polico pri 40 naših družinah.

Dar za misijone. — Slovenska katoliška skupnost v Oberstenfeldu je spomladi priredila vrtno zabavo. Spekli so dva prašička, točili vino iz okoliških goric, pekli čevapčiče in poskrbeli tudi za vesele melodije. Od izkupička so namenili 200,— DM misijonskemu bogoslovcu v Indiji, ki ga podpira naša skupnost. Lepa in posnemanja vredna gesta!

FRANKFURT

V Marijinem letu naj bi vsak poromal na kakšno Marijino božjo pot. Ta želja se je zadnjo nedeljo v maju, ko smo poromali v Ilbenstadt, izpolnila tudi nam. Sicer je župnik mislil potovati tja

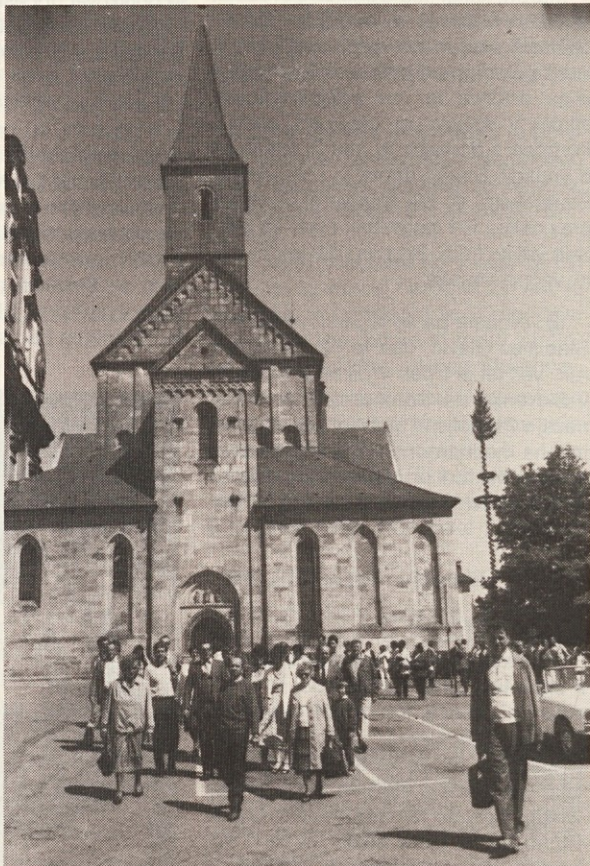
z avtobusom, a ker se jih je premalo prijavilo, smo šli kar z osebnimi avtomobili. Ob 15. uri je bil začetek našega srečanja oz. romanja v Ilbenstadtu. Pred baziliko, kjer nas je čakal naš rojak g. dr. Vinko Kraljič, se nas je res veliko zbralo. Ker on to baziliko oskrbuje, nam je najprej zaželel dobrodošlico, potem pa z izbranimi besedami razložil nastanek in pokazal umetnine, ki so v njej skrite. Organist nam je zaigral nekaj skladb, ki so res mogočno odmevale v tej lepi cerkvi. Polni duhovne hrane smo bili potem povabljeni na kavo, ki se je vsem prilegla.

Po „odmoru“ smo spet sedli v avtomobile in se v dolgi koloni odpeljali v 7 km oddaljeno cerkvico v gozdu, ki smo jo do zadnjega kotička napolnili. Tu smo imeli sv. mašo samo pri

Mladinska igralska družina iz Ingolstadta pred Slovenskim domom v Stuttgartu. Popoldne 3. 7. 1988 so nastopili z igrico Sova Okica.

Na vnebohod, 12. 5. 1988, po maši v baziliki sv. Vida v Ellwangenu. Rojaki so na poti k Metodovi plošči.

svečah, saj elektrike sploh ni. Polna cerkev, sij sveč, navdušeno petje ob spremljavi organista g. Jezovška, pridi-ga g. Kraljiča in na koncu litanije, vse to je izzvenelo v eno samo veliko hval-nico in priprošnjo Bogu. Že dolgo nis-mo bili tako zbrani in srečni kot tukaj. Vsi navzoči so bili navdušeni in hvaležni za to romanje. Za lep izpev dneva pa so po vrnitvi v Ilbenstadt poskrbele naše dobre gospodinje, ki so nam pripravile obilno in dobro večerjo. Za zadnje presenečenje pa je poskrbel g. Kraljič, ki je tudi navdušen glasbenik. Pripeljal je svoj nemški mla-dinski zbor, ki nam je zapel slovenske pesmi, za katere je požel zaslužen aplavz. Pri tem pa smo mu bili kar malo nevoščljivi, saj bi tudi sami radi imeli kaj takega, pa izgleda, da nas je pre-malo ali pa je naše navdušenje prešibko. Lepo bi bilo, če bi to romanje rodilo sad in bi se kmalu tudi sami lah-ko pohvalili z lastnim mladinskim zborom.

Tretjo nedeljo v juniju pa smo imeli *slovesnost prvega sv. obhajila*. Ker je bila prvoobhajanka samo ena, sta jo spremljali še dve drugi letošnji prvoob-hajanki in tako je bilo prav lepo. Pohvali-ti je treba vse navzoče, saj so res po-magali pri sv. maši, da je bilo vse sku-paj bolj slovesno in doživeto.

MÜNCHEN

Z začetkom šolskega leta se vsako leto na vseh farah po svetu začne tudi za fare novo delovno leto, saj je verouk za šolsko mladež ena glavnih zaposli-tev pastoralnih delavcev.

● Na Bavarskem se je začelo novo šolsko leto po prvi nedelji v septembru. Tedaj se je začel tudi na naši fari *šolski pouk*. Šolarjev je letos nekaj manj kot lani, delno, ker so nekateri odšli za stalno domov, delno, ker jih nekaj ne more več hoditi zaradi istočasnih dru-gih izvenšolskih obveznosti, delno pa, ker se nekaterim več ne dá. Za vzgojo svojih otrok so odgovorni starši in go-tovo se svoje odgovornosti zavedajo in se za pošiljanje in nepošiljanje otrok k pouku odločajo po svoji vesti.

● Ostalo *farno življenje* se je spet začelo odvijati po že utečenih izkuš-njah. Na župnijskem središču smo se okrepili z novim pastoralnim referen-

Pokojni škof dr. Georg Moser iz škofije Rottenburg-Stuttgart se je rad pozanimal na delovnem mestu samem o delovnih pogojih tujih delavcev.

tom, tako da upamo, da bomo odslej lahko pripravili še nekatera nova srečanja.

● Sredi avgusta je v Münchnu *umrla* 58-letna ga. Alojzija Tršinar. Doma je bila v Druščah, vasi ob novi cesti Telče-Sevnica na Dolenjskem. Bila je skromna, zelo dobra in globoko verna, redno je hodila k maši. V zakonu sta se rodila dva otroka, hči in sin. Medtem ko je odšel mož na delo v Nemčijo že pred 21 leti, je ona prišla sem leta 1972. V Münchnu je bila zaposlena kot čistilka. Z možem sta zgradila v Tržišču novo hičo. Vse je bilo pripravljeno za zaslužen pokoj, pa je vmes prišla bo-lezen, ki ji ni bilo rešitve. Tako se je

dobra žena, pripravljena s svetimi za-kramenti, poslovila od tod. Njeno tru-plo so prepeljali v domačo faro. Vsi, ki smo jo poznali, jo bomo ohranili v najlepšem spominu. Želimo ji vso sre-čo pri Bogu, njenim svojcem pa izreka-mo globoko sožalje!

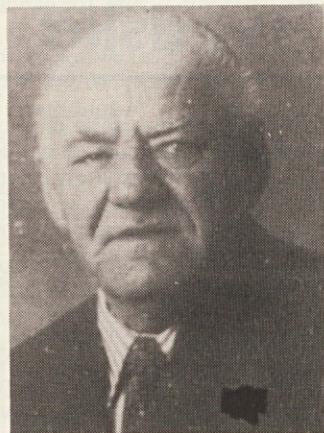
TRAUNREUT

22. avgusta je *umrl* v Traunreutu g. Alojz Trauner. Rajniki je bil rojen pred 71 leti na Gomilskem pri Celju. Kot kmečki sin se je izučil za kovača. Mo-ral je v nemško vojsko in v Rusiji je iz-gubil levo nogo. Vrnil se je v Nemčijo, v taborišče Geretsried. Od tam se je preselil v Traunreut in potem živel ves

Pokojna ga. Alojzija Tršinar iz Münchna

Pokojni g. Alojz Trauner iz Traunreuta

čas tam. Sedaj je svoje življenje končal. Po pogrebni maši so ga pokopali na tukajšnjem pokopališču. Pogreba sta se udeležila tudi brat in sestra iz domovine z nečakoma in znanci iz Traunreuta. Naj mu bo Bog plačnik za vse dobro, kar ga je v življenju storil! Njegovim domačim naše sožalje!

nizozemska

† Janko Deželak: V Brunssumu je 22. junija po dolgotrajni bolezni umrl g. Janko Deželak, zvest član Zvona in drugih naših skupnosti, star 56 let.

Svojo bolezen je Janko prenašal z neverjetnim pogumom in optimizmom. Ne dolgo pred smrtjo je bil z Zvonom še na turneji v Sloveniji. Redno smo ga videli na vseh naših prireditvah. Zaradi prijaznosti in poklicne resnosti je povsod imel veliko prijateljev.

Ob njegovem slovesu je Zvon pel v cerkvi in na pokopališču. Ob večno lepih zvokih starodavne Glejte, kako umira pravični, se je z mislijo na prijatelja in sodelavca Janka utrnila marsikatera solza.

G. Janko zapušča ženo go. Lojzko, roj. Centrih in otroke, katerim izrekamo krščansko sožalje.

Hvala Ti, Janko, za vse!

Hej! Vi mladi, kateri od vas bo g. Janka nadomestil v naši skupnosti?!

švedska

Prve dni septembra se je mudil na Švedskem ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar. Udeležil se je zborovanja Sveta evropskih škofovskih konferenc. Zastopniki evropskih škofovskih konferenc so imeli tokrat svoj sestanek na Švedskem v mestecu Sigtuna, ki leži nekako sredi med Stockholmom in Uppsalo in je bilo ustanovljeno že okrog leta 1000 kot prva prestolnica Švedske. Znano je tudi po prvih Švedskih kovancih z napisom „Sigtuna Dei“. Ime „Božja Sigtuna“ si je Sigtuna

prislužila, ker je bila v 11. stoletju ob pokristjanjevanju Švedske središče krščanskih misijonov. Na poseben način pa ji je šlo to ime te dni, ko so predstavniki evropskih škofov (bilo jih je 23) v njej razpravljali o ponovnem pokristjanjevanju zdaj v marsičem zelo poganske Evrope. V soboto, 3. septembra, so v Uppsali obiskali protestantskega nadškofa Bertila Wårkströma, nakar so imeli tam v katoliški cerkvi somaševanje. Somaševanja v stockholmski stolnici naslednji dan ob 11. uri se nadškof Šuštar ni mogel udeležiti, ker je moral zaradi neugodnih letalskih zvez tik pred mašo odpotovati, a se je kljub temu z nekaterimi rojaki, ki so prišli k tej maši, srečal in pogovoril.

LANDSKRONA

V nedeljo, 21. avgusta, je bil med mašo v Landskroni krščen Elias Michael Teddy Hannu, sin Hannu Olava Toumainena in Theodore Budja. Krst je vedno velik praznik za vse oltarno občestvo, zlasti pa še za obe družini novokrščenca. To je bilo videti tako pri maši, ki so se je poleg novokrščencevega očeta udeležili tudi očetovi starši in bratje, na Švedskem živeči Finci, kakor tudi na krstiji. Mlademu Elijasu želimo, naj ob priprošnji in zgledu vseh svojih štirih imenitnih nebeških zavetnikov lepo napreduje v modrosti in milosti sebi v srečo in v veselje vsem svojim sorodnikom in prijateljem.

švica

POLETNO SREČANJE V RADMIRJU

Naša poletna srečanja v domovini, srečanja sedaj in nekdanj živečih Slovencev v Švici ter njihovih sorodnikov in znancev, poganjajo čedalje globlje korenine. Že nekaj let se tako v mesecu juliju zbiramo zdaj v enem, zdaj v drugem kraju, da je enkrat enim, drugič drugim bližje in da se še bolj spoznavamo med seboj, spotoma pa še malo dopolnjujemo poznavanje domovine.

Letos smo torej imeli srečanja na zadnjo julijsko soboto v RADMIRJU pri Gornjem gradu. Nebo je bilo oblačno, zato nam je bila prihranjena običajna julijska — letos še posebno močna — pripeka. V lepem številu so ljudje prišli od blizu in daleč ter skupaj z domačini malodane napolnili župnijsko cerkev sv. Franciška Ksaverija. Ob 11. uri se je začela maša, ki jo je ob somaševanju upokojenega radmirskega župnika in p. Damijana vodil mariborski škof dr. Franc Kramberger. V priložnostnem nagovoru je „razvijal Cankarjevo misel o materi, domovini in Bogu ter vlogo, ki jo ima Cerkev v zdomstvu in izseljenstvu za ohranitev narodnih kulturnih izročil“ (Družina, št. 32).

Po maši nam je domači župnik strokovno in dovtipno razkazal zbirko dra-

Prvoobhajanci v Zürichu na nedeljo, 12. junija 1988

slovinci ob meji

KOROŠKA

V poletju (7. 8.) je praznoval 75-letnico življenja hodiški župnik g. Lovro Kasselj. Literarno nadarjen je bil dolga leta urednik mesečnika Družina in dom, 12 let pa predsednik Krščanske kulturne zveze. Napisal je mnogo prispevkov za Nedeljo in Mohorjev koledar. — Pred nedavnim upokojeni šentjakovski župnik Andrej Karicelj je 16. avgusta tudi dočakal 75 let. Čeprav je v pokoju, dela sedaj v Velikovcu (Št. Rupert) kot „kaplan“. — Že od leta 1932 (z izjemo vojnih let) deluje na Radišah župnik Ludvik Jank, po rodu Ziljan. 13. avgusta je obhajal 85-letnico življenja. — S 15. avgustom je prenehal biti ravnatelj Modestovega doma v Celovcu g.

gocenih mašnih plaščev in drugih bogoslužnih predmetov, ki so znamenitost radmirske cerkve.

Že v zgodnjih popoldanskih urah so jo nekateri mahnil v hribe, drugi so se poslovili in odšli za svojimi načrti, še kar nekaj pa nas je ostalo skupaj na travniku pod cervvijo, kjer smo si ob okrepčilu, pogovoru in petju pripravili prijetno popoldne. Vmes nas je obiskal še p. Robert, bodoči Fidelisov naslednik, in nam takoj postregel z nekaj svoje dobre volje. Proti večeru smo se razšli z željo po zopetnem srečanju ob letu.

Dopusti in počitnice so minuli in vrnili smo se nazaj v kraje svojega bivanja. Na praznik MARIJINEGA VNEBOVZETJA (15. avg.) smo se vsak po svoje (kolikor se pač kdo je) vključili v sklepno slavo Marijinega leta. Rojaki iz baselške okolice smo v ta namen imeli večerno mašo v Marijini kapeli na Hochwaldu, kjer jo tudi običajno imamo na zadnjo junijsko soboto.

Približno hkrati s sklepom Marijinega leta se je zopet začelo novo delovno leto, zato „delo naših rok, Gospod, podpiraj in blagoslovi naša opravila“ (Ps 89, 17)!

Stanko Hočevar. 16. avgusta je namreč postal inšpektor (predstojnik) slovenske salezijanske province. Novi predstojnik doma je postal g. Jože Andolšek, ki je doslej vodil celovško slovensko duhovnijo. — Po 32 letih vzgojnega dela v Slomškovem domu v Celovcu je odšla v pokoj sr. Stanislava Božnik, ki je štajerske dežele list. — V Modestovem domu v Celovcu se je vršil 17. in 18. avgusta pastoralni tečaj zamejskih in izseljenskih duhovnikov. Tečaja se je udeležilo nekaj nad 60 duhovnikov. 17. avgusta je vodil somaševanje upokojeni koprski škof dr. Janez Jenko. — Na bolniško posteljo priklenjen je pri šolskih sestrah v Št. Rupertu dočakal 85 let nekdanji župnik v Gorjanah g. Anton Kuchling, ki je nekdanj pisal pesmi. Pri Mohorjevi je leta 1973 izšla zbirka Drava, povej, kje dom je moj. — Ob 50-letnici smrti škocijanskega župnika in tedaj narodnega voditelja župnika Vinka Poljanca so pripravili spominsko svečanost v Škocijanu v Podjuni. Za posledicami mučenja nacistov je 25. avgusta umrl kot prva slovenska žrtev nacizma. — Z žalostjo smo sprejeli novico, da sta šolski sestri Monika Vodivnik in Lucija Klemenjak zapustili Tinjski dom. Prva je kuhala 20 let v Tinjah, druga pa zadnjih 10 let opravljala poleg g. Kopeiniga vodstvene funkcije. Brez obeh sester Tinjski dom ne bo več tisto, kar je bil. Tudi g. Kopeinig obhaja 20-letnico, kar vodi Tinjski dom Sodalitete. — S 1. septembrom so bili prestavljeni naslednji slovenski duhovniki na Koroškem: mag. Jože Markovitz iz Šmihela v Borovlje, mag. Peter Olip iz Borovelj v Pliberk, za kaplana v Sveče je prišel minorit p. Roman Tkauc iz Graza, novomašnik Janko Krištof je pa prišel v Šmihel pri Pliberku. — Nad Osojskim jezerom je obhajal 75-letnico življenja nekdanji izseljenski duhovnik na Holandskem in upokojeni župnik župnije Reit bei Kitzbühel, g. Ferdinand Babnik. — Župniji Dobrla vas in Žitara vas sta 20. avgusta priridili romanje na Sv. Višarje. Pri Mariji so našli vernike iz Slovenije, ki so se pripeljali v sedmih avtobusih, pa še šolske sestre iz Celovca. Ob prepevanju ljudskih cerkvenih pesmi je bila maša nepopisno lepa in je tudi mlade globoko prevzela. — V ljudski šoli na Djekšah je bil 31. julija koncert naših

pesmi. Sodelovali so velikovška Lipa, Plazniška dekleta, ansambel Korenika. — V Svečah sta se 14. avgusta poročila operna pevka iz Buenos Airesagđ. Bernarda Fink in avstrijski diplomat pri Združenih narodih dr. Zdravko Inzko, sin upokojenega inšpektorja slov. šol, dvornega svetnika dr. Valentina Inzka. Poleg sorodnikov so se udeležili poroke tudi predsednik Slov. ljudske stranke v Argentini dr. Marko Kremžar in dunajski podžupan dr. Busek. — Nepričakovano je umrl dr. Janko Wiegale, advokat in zadružničar v 55. letu starosti. Pokojni je bil posebno znan kot vodja športnega društva v Zahomcu na Zilji. Njegove vzgoje je bilo deležno okrog 500 smuških skakalcev, med njimi olimpijski zmagovalc v Innsbrucku dr. Karl Schnabl. 4. avgusta so ga pokopali v Bistrici na Zilji.

GORIŠKA

Goriški skavti so letos 14 dni v juliju taborili v Begunjah pri Cerknici. Življenje je bilo razgibano, obiskov dosti. Vsi so se srečno vrnili 24. julija nazaj v Gorico. — V Števerjanu je 28. julija na prostem za Sedejevo dvorano nastopilo Slovensko tržaško gledališče. Zaigralo je Moliérovo komedijo Georges Dandin. — Goriška športna zveza je po dveh in pol letih imela v juliju občni zbor. Izvolili so novega predsednika v osebi dr. Mirka Špacapana, ki je nasledil prof. Martina Krannerja. — Vponedeljek, 25. julija, je iz Gorice odšlo na 12-dnevno potovanje 46 ljudi! Cilj jim je bil Fatima. Potovanje je duhovno vodil g. Jože Jurak, župnik v Gabrjah pri Gorici. — V začetku avgusta so podrli staro Alojzijevo cerkev, ki so ga slov. duhovniki ustanovili leta 1892 za študente izven Gorice. V času fašizma so zavod zaplenili, zavezniki pa so ga leta 1945 spet vrnili prvotnemu namenu. A že leta 1947, ko je prišla Gorica spet pod italijansko upravo, so vojaki kmalu zahtevali stavbo nazaj. Vsa posredovanja škofa Margottija in Ambrosija niso nič pomagala in so se preselili iz števil 11 na 60 Via Don Bosco v hišo msgr. Andreja Pavlice. — Ob povratku nazaj v Indijo je obiskal Gorico misijonar jezuit p. Jože Cukale. 7. avgusta je maševal Slovincem na Placuti. — V Gorici se je dalj časa mudil tudi p. Radko Rudež, jezuit in misijonar v Zambiji.

TRŽAŠKA

Uredniki tržaškega mesečnika *Mladika* so razglasili literarni natečaj s tremi nagradami: 50, 100 in 150 tisoč lir. Isti ljudje so razpisali tudi fotografski natečaj za črno-belo fotografijo, ki naj bi služila za naslovno stran revije. Prva nagrada znaša 100.000 lir. — Tržaških slov. duhovnikov je vedno manj. Zato so z veseljem sprejeli novico, da bo prišel na Tržaško službovat g. Janez Cukjati, duhovnik ljubljanske nadškofije, ki je doslej deloval v Argentini. — V Dragi so 18. avg. zaključili počitniško kolonijo. 95 otrok je moglo preživeti vesele in zdrave dni. Zaradi lepega vremena je bilo mogoče napraviti lepe izlete: v Benečijo (Stara gora), na Sv. Višarje. — Zaključek Marijinega leta je bil za slovenske Tržačane na Repentabru. Maševal je tržaški škof Bellomi. — Od 2. do 4. septembra so se vršili v Finžgarjevem domu na Opčinah dnevi Draga 1988. Teh dni se je udeležilo okrog 500 poslušalcev iz vseh treh Slovenij. Predavanje dunajskega poslanca Smolleta je razmišljalo o manjšinski problematiki. Drugo predavanje je imel Srb Dobrica Cosić: Tradicije in ideologije v zgodovinski usodi srbskega naroda. Tretje predavanje je imel profesor na Urbaniani v Rimu dr. Jožko Pirc Ob stoletnici Rimskega Mahničevega katolika. Četrto predavanje je imel prof. Rebula pod naslovom Kam plovemo — Razgled čez slovenska obzorja.

slovinci po svetu

AVSTRALIJA

Torontski pomožni nadškof dr. Alojzij Ambrožič je bil od 22. julija pa do 8. avgusta na obisku v Avstraliji. Pristal je v Sydneyu in zvečer drugega dne maševal Slovincem v Wollongongu. V nedeljo je maševal in birmal v Merrylandsu (Sydney), zvečer pa v Canberri. 31. julija je maševal in birmal pri sv. Cirilu in Metodu v Kewu (Melbourne). Maševal je tudi rojakom v Wodongi, v Morwellu, v Geelongu, v Milduri, v Berriju in v Hindmarshu (Adelaide). Od tam je odletel v Sydney in nazaj v Kanado. — Na prvo julijsko nedeljo so obhajali v Kewu proščanje. Po maši je bilo srečanje s srečolovom. Ob tej priložnosti so nabrali za dom počitka 20.886 dolarjev. — Več let obstaja v Merrylandsu mladinski zbor Zarja, ki je trenutno v krizi. P. Valerijan poziva v Avstralskih mislih mlade, naj se k zboru prijavijo. Gotovo zahteva članstvo pri zboru dosti žrtev, ki se obrestujejo ob uspehih koncertih. Sicer pa tovrstne krize poznamo vsi izseljenski duhovniki. — Pri sv. Družini

v Adelaidi je nadškof Ambrožič 7. avgusta blagoslovil kapelico Marije Pomagaj. Po maši je bilo srečanje z gostom v dvorani.

ARGENTINA

V mestu Villa Mercedes, ki je 90 km oddaljeno od San Luisa, so bratje Oblak postavili keramično tovarno. Ob njej je nastala nova slovenska kolonija. Začeli so tudi s slovensko šolo. — V okviru Marijinega leta so imeli v Slovenski hiši v Buenos Airesu Mladinsko prireditev na čast Mariji. V preddvorani je bila razstava slik in kipov, ki so jih ustvarili slovenski argentinski umetniki. V dvorani so nastopili mladinski zbori s petjem Marijinih pesmi iz vseh slovenskih domov Buenos Airesa. — Slovenska zavarovalnica Sloga je izdala knjigo dr. Marka Kremžarja z naslovom *Stebri vzajemnosti*. — V Buenos Airesu je 16. junija umrl 76 let stari učitelj in oče nekdanjega izseljenskega duhovnika v Nemčiji dr. Edija Škula g. Edo Škulj. Po rodu je bil iz Ponikev pri Dobrem Polju. Bil je ustanovitelj slovenske šole v Carapachayu. Zapušča ženo in šest otrok. — V San Martinu so v soboto, 18. junija, odprli novo dvorano v Domu, ki so ga začeli graditi leta 1982. Inflacija je začeto delo zavrle. Lani so spet začeli z zidavo dvorane, ki je sedaj dokončana. — Ob 45-letnici smrti pesnika Franceta Balantiča so v Našem domu v San Justu pripravili spominsko proslavo. — Naš dom v San Justu je 27. avgusta povabil člane Pristavškega gledališča, ki so tam zaigrali spevoigro Kovačev študent. — Pred 40. leti je bila v San Martinu na Veliki Šmaren prva slovenska maša, ki jo je daroval pok. narodni poslanec Karl Škulj. Obletnice so se spomnili pri maši, ki jo je daroval dr. Starc in v dvorani.

KANADA

Na Vnebohod so imeli pri Mariji Pomagaj v Torontu birmo. Nadškof Ambrožič je birmal 12 mladih. V isti župniji so v Marijinem letu nosili Marijo. V vsaki hiši so se poleg domačih zbrali tudi sosede in z molitvijo ter pesmijo počastili Mater božjo. — Pri Mariji Brezmadežni so imeli 1. maja slovesnost prvega obhajila. Pristopilo je 15. deklic in 18 fantkov. Ob tej priložnosti

so zbrali tudi vsoto 2600 dolarjev, ki so jih namenili slovenski Cerkvi. — V nedeljo, 8. maja, so zaključili v Novem Torontu slovensko šolo. Zaključek so združili z Materinskim dnevom. Z otroško akademijo so se otroci zahvalili svojim materam za dar življenja in dobro vzgojo — Pri sv. Vladimiru v Montrealu je devet otrok prejelo prvo sv. obhajilo. — Plesna skupina Rožmarin je v Montrealu pripravila Materinski dan. Sodelovali so tudi otroci slovenske župnijske šole. Dneva se je udeležilo nad 250 oseb. — Pri lurški Mariji v Winnipegu so v juniju obhajali srebrni jubilej posvečenja cerkve in župnije. — Slovensko šolo pri Mariji Brezmadežni v Novem Torontu je uspešno zaključilo 125 učencev. Zaključek šole je bil na Materinski dan 8. maja. Po maši je bila v dvorani akademija na čast materam in skupno kosilo. — Na slovenskem letovišču v Torontu so 3. julija priredili Slovenski dan. Združili so ga z zlatomašnim jubilejem župnika Janeza Kopača, ki že 36 let deluje med Slovenci v Kanadi. Dneva se je udeležilo čez 2000 ljudi. Zraven je bil tudi nadškof dr. Ambrožič, ki je slavljencu po govoru predal odličje papeža Janeza Pavla II. pro Ecclesia et pontifice. Ljubljanski kanonik Michael Golob pa je prebral posebno pis-

mo nadškofa dr. Suštarja. — Letošnjega romanja v Mission (Britanska Kolumbija) na skrajnem zahodu Kanade se je udeležilo 150 rojakov. — Pri Mariji Pomagaj so se 24. junija poslovili od sedanjega župnika Ivana Plazarja. Namesto njega je prišel lazarist Valentin Batič. — Ivan Plazar je pa postal župnik pri Mariji Brezmadežni. — Primorsko društvo Simon Gregorčič je priredilo 19. junija na torontski slovenski pristavi Gregorčičev dan. Na cerkveni slovenski pristavi so v Montrealu 17. julija imeli Slovenski dan.

ZDA

Od 10. do 12. junija so bili v Lemontu na romanju verniki iz župnije Marije Brezmadežne. Obiskali so tudi Joliet. — Na pevski turneji v ZDA je bil od 24. avgusta pa do 7. septembra koroški mešani zbor „Jakob Petelin-Gallus“, ki ga vodi škofijski kantor prof. Jože Ropitz. Nastopili so v Fairfieldu, Clevelandu, Lemontu in Chicagu. Koncerta sta bila tudi v Torontu in Hamiltonu. Sodeloval je tudi ansambel Korenika. — Od 11. do 30. avgusta je bil na turneji po ZDA tudi Suški oktet, ki je imel 10 koncertov in pel pri dveh mašah, med drugimi je nastopil tudi v poslojpu Združenih narodov v New Yorku.

ocvirki

SLIKARJI BRAVCEM

Mladinska knjiga in Pionirska knjižnica sta pripravili za nas novost: mnogi likovni umetniki so podarili svoja likovna dela, ki bodo na voljo za izposojno v ljubljanski pionirski knjižnici.

Mimogrede se moramo spomniti na vsa tista likovna dela in predmete izredne etnološke vrednosti, ki krasijo stanovanja imenitnih in zaslužnih revolucionarjev in funkcionarjev, s katerimi so jih (ali pa so se sami) opremili takoj po vojni. Mnogi so kar pozabili na to, da so za dela, ki so jih dobili v začasno uporabo, podpisali tudi reverz. In prav tu je problem: mnogih reverzov ni več, niti v kopiji. Zato bi lahko začeli akcijo Revolucionarji narodu in končno spravili v red misterije z reverzi in umetniškimi deli neprecenljive (ali precenljive) vrednosti.

TELEKS, Ljubljana, 7. apr. 88/4.

PARTIJCİ SO SITI STARIH VODIJ

Očitna nemoč partije, da bi bila kos jugoslovanski neprestani krizi in opravičila svoje samovšečno privzemanje naslova „avantgarda“, vodi tovariše k temu, da v množicah vračajo partijske knjižice. Od 1983 do lanskega poletja je iz partije izstopilo 77.476 članov in odstotek starih manj kot 27 let je zdrknil od 33 na 20,6. Prvič v svoji zgodovini ima ZKJ, ki hoče biti partija delovnega razreda, v svojih vrstah manj kot 30% delavcev.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 30. maja 88/4.

VILE IN FUNKCIJE

Sarajevski As je očitno odkril novo, široko področje dela: po funkcionarskih vilah v Neumu je razkrinal skopsko naselje Vodno, popularno imenova-

Tukaj in sedaj . . .

(nadaljevanje s 6. strani)

Pri tem pa se vehementno in argumentirano kregamo, koliko nogometnih lig moramo imeti v državi, kateri funkcionarji bodo še prišli v poštevek za olimpiado, katere popevke se vzpenjajo na top lestvici. Mundus vult decipit, ergo . . . so cinično rekli stari Rimljani. Ljudje uživajo, če jih vlečemo, torej dajmo jih!

Tudi znotraj Cerkve nismo imuni pred podobnim premikanjem poudarkov važnosti, sicer se ne bi „diferencirali“ na povsem obrobni vprašanjih, bistvena pa puščali ob strani. Diferenciranje je zanimiva beseda, ki jo še bolj zanimivo razlaga hudo popularen politik v bratski republiki. Prevedena po smislu, bi tukja pomenila razločevanje,

razlikovanje ali kaj podobnega. Imenovani politik pa jo razlaga nekako takole: če misliš drugače od mene, potem lahko greš. In mi se v Cerkvi večkrat tudi po njegovo „diferenciramo“ ob vprašanju obhajila na roko ali po starem na jezik, ob klečanju ali neklečanju v Cerkvi, ob Medjugorju in še čem. Pri tem pa nas bore malo skrbi, da po naših cerkvah pada obisk nedeljske maše, da je po slovenskih mestih vedno več otrok, ki niso krščeni, da se bomo v bližnji prihodnosti srečali z izredno perečim vprašanjem pomanjkanja duhovnikov. In še bi lahko naštevali. Cedilo za komarje kar uspešno uporabljamo. Vsi. Najbrž pa bo treba na cedila začeti počasi spuščati tudi kamele. Sita bodo sicer popokala, toda hkrati se bomo ovedeli kamel. To pa je tudi nekaj. Za začetek.

no Dedinje, kjer naj bi tudi mrgolelo luksuznih vil uglednih tovarišev in pomembnih umetnikov.

Skopljanci šušljajo o bazenih, kvadratnih metrih nad in pod zemljo, o ločenih stanovanjih gospodinjstkih pomočnic in voznikov, ki soproge uglednih mož prevažajo do vrtca ali do mesarja. As pa navaja tudi imena in

funkcije lastnikov podobnih vil v Ohridu in Strugi.

TELEKS, Ljubljana, 16. jun. 88/5.

ZAKAJ SO DESETLETJA MOLČALI?

Jaša L. Zlobec je zapisal v TELEKSU (Ljubljana, 23. jun. 88/12):

„In ali se ne dogaja, da univerzitetni

profesorji upogibajo svoje sive glave pred zahtevami po moralno-politični neoporečnosti na univerzi? In se zdaj praskajo za ušesi, zakaj je univerza na psu? Ali pravniki, ki molče požirajo govno in se šele čez desetletja naenkrat pravičniško oveje, da z našim pravom nekaj ni v redu? Ali zdravniki, ki dobro vedo, kaj se dogaja s političnimi zaporniki po ječah in v psihiatričnih

Obsojeno slovenstvo

Po juniju 1945, ko so doživljali nečloveški gavzen hrib vojni ujetniki-slovenski domobranci, smo 27. julija letos dočakali do sedaj največjo narodno tragedijo. Vojaško jugoslovansko sodišče je v neslovenskem jeziku obsodilo naše fante Janšo, Borštnerja, Zavrla in Tasića pravzaprav zaradi „izvirnega greha“! S tem je bil obsojen ves slovenski narod s slovenščino vred, tudi z evropsko krščansko kulturo. „Izvirni greh“ mladih je bila težnja za bolj demokratičen in boljši jutri.

Že od konca druge svetovne vojne naprej Slovenci, na žalost, kar izgubljam! Najprej z razdelitvijo na štiri države, v sami državi pa smo izgubili nekatere dele narodnega ozemlja, kot Štrigovo in Savudrijo. Zaradi bratov, so rekli. Izgubili smo kmete in starožitne kmečke zadruge z obdelovalno zemljo vred. Zaradi socializma in blagra delavskega razreda, so rekli. Tudi cerkve, samostane, kapelice in znamenja smo izgubili z duhovniki in redovniki vred, povsem po nepotrebnem in nepremišljeno. „Vera je opij za ljudstvo,“ so ponavljali za Stalinovim učiteljem Leninom propagandno boljševiško parolo.

Najprej smo seveda izgubili slovensko vojsko. Celó pravico do osvobajanja so nam skoraj odrekli v imenu nekakšne višje jugoslovanske vojaške strategije. Zaradi boljševiškega internacionalizma smo raje spustili do tedaj še fašistične

Bolgare osvobajat severno Slovenijo. Tudi celó „boljševiška“ pravica do odcepitve je izginila in je ni več.

Sedaj smo tam na Roški cesti izgubili še našo slovensko suverenost, ki v ustavi določa slovenščino kot naš uradni govornik jezik. Izgleda, da je prav Rog povezan z vsemi našimi narodnimi nesrečami. Za kršitev slovenske ustave zadostuje že nekakšen vojaški pravilnik ter izjava Predsedstva države.

Slovenski narod je resda postal spet borben in enoten. Kulturni miting na starem Kongresnem trgu je imel več udeležencev, kot jih je bilo na dan osvoboditve Ljubljane. V Mostecu smo praznovali svoj slovenski, resda ob ustanovitvi ukazani, praznik, vsak dan je bila tisočglava množica ped jugoslovansko vojaško krvavo rihto na Roški cesti. Pa rože, pesem, prava slovenska himna, Prešernova Zdravljica. Solze so mi tekale med celonočno molitvijo v frančiškanski cerkvi, namenjeno vzdržljivosti obtoženih slovenskih fantov.

Slovenski voditelji in izbranci pa se na vsa ta zbiranja ljudstva, v čigar imenu vladajo, niso prikazali. Praznovali so svoj praznik, zaprti v poslopje skupščine. Tudi govorili so nesamozavestno in obrambno, namesto da bi nedvoumno zahtevali staro pravdo. Za nekatere je postala mladina kar pobalini, po ruskem boljševiškem vzorcu huliganov, ki so za vse krivi, kar je nesprejemljivo za

oblast v Rusiji. Zahteve naših voditeljev, vsaj od Stanovnika, so prišle kasno, prav tako pa korajža voditelja komunistov Kučana na zadnji seji po že izrečeni obsodbi, da bi o socialističnega voditelja Smoleta ponižnih željah v Beogradu v srbohrvaščini raje ne govoril.

Tudi sive eminence, stari slovenski revolucionarji, so kar tiho. Kraigher, Hafner, Popit in drugi ne rečejo nobene, Maček in Ribičič pa raje dajejeta nekakšne intervjuje, kjer izkrivljata zgodovinski spomin o raznih tragičnih dogodkih v slovenski zgodovini, za katere sta soodgovorna. Le stari Josip Vidmar se je oglasil slovenstvu v prid.

„Zvezni“ Slovenci v Beogradu se ukvarjajo z drugimi zadevami, Kosovom in stavkami, izgleda, da so jim slovenske zadeve odveč. Kar nič nočejo o tem preveč povedati.

Naša JLA vztrajno išče sovražnika, seveda v pomanjkanju zunanjega, ki ga v Evropi ni, kar notranjega; naša še vedno boljševiška jugoslovanska zakonodaja, tudi s pomočjo slovenske policije, ji to celó, kot kaže, dovoljuje. Tako kot Rankovičeva UDBA ni mogla obstajati brez sovražnika, tudi JLA ne more. Zato sovražnika kar ustvarjajo.

Slovenci smo verjetno najprimernejši sovražnik zaradi svojega jezika, svoje težnje po Evropi in po civilni družbi, tudi zaradi krščanske kulture, pa seveda zaradi svoje delavnosti in delovnih navad. Iz vseh jugoslovanskih bratskih javnih občil slišimo za naše grozovitosti, vse od

ustanovah, pa molčijo kot loleki, zdaj pa presenečeno protestirajo? Dvajset let prepozno. Pa pedagogi. Pa psihologi. Pa ekonomisti, ki hladnokrvno prebavijo vse norosti — kot pijanec živo miš za kozarec šnopsa — na koncu pa vsi v en glas zavijajo zborovsko pesem o hudobni politiki, ki je vse skupaj zafurala, namesto da bi nje poslušala.“

napadanja vojakov, nekulturnosti, hujskanja, protijugoslovanstva in protisocializma, desničarstva, celó do fašistoidnosti.

Tudi naš prijatelj, pisatelj Matvejevič, pravi, da je vsemu temu vzrok naš odnos do vojske sploh. Baje brez Jugoslovanov ne bi osvobodili niti pedi Slovenije, v vojni smo bili siti in razkošno oblečeni, vasi sploh niso bile požgane, izseljenci pa so se vrnili v nedotaknjene hiše, posestva in stanovanj! Za vojsko pravi, da je še edina nedotaknjena jugoslovanska institucija.

In tako je vsak dan težje brati jugoslovanske časopise, kjer piše, kakšni protinarodni grozoviteži smo Slovenci. Predsednik države Dizdarevič in namestnik glavnega vojskovodje Brovet (Slovenec — op. NL) v Beogradu nimata za nas lepe in resnične besede. Eno samo podtikanje in hujskanje!

Načrtno se goji sovraštvo do Slovencev, ki ga, kot kaže, potrebuje JLA kot zagovornik sedanjega jastrebovskega srbskega vodstva ter svojih teženj po oblasti, ki pa jo pravzaprav že izvaja. Slovenski primer in ravnanje je prevelik zgled za vse napredne demokratske sile v Jugoslaviji ter za nekatere narodne težnje, kar je seveda bogokletno. Zato naj bi kosovski Srbi prišli delat red tudi v Ljubljano, kot so že skušali v Novem Sadu in Vojvodini.

Zdenko Zavavlad

KATOLIŠKI GLAS, Gorica-Trst, 8. sep. 88/2.

PREVEČ JE LAŽI

... preveč je laži. Živimo v nenehni laži. V vseh naših besedah o demokraciji, svobodnih volitvah, kadrovske širini, pluralizmu, širini ustavnih razprav o novi ustavi za 21. stoletje itd. In takih laži je na gore. In bo vse tako, dokler bo edina resnica resnica orožja (moči), oblasti in zgodovinske ideologije. — Tone Pavček.

TELEKS, Ljubljana, 16. jun. 88/4.

„VOLITVE“

Kaj pomenijo volitve v deželi „socializma po meri človeka“, najbolje izpričujejo skupščine „volitve“: na občinskih kandidacijskih konferencah je Anderlič (bivši predsednik slovenske mladinske organizacije in predstavnik novih demokratičnih hotenj — op. NL) v primerjavi z Valerijo Škerbec dobil absolutno podporo. Škerbčeva je samo v dveh občinah dobila več glasov od svojega protikandidata, v štirih sta si glasove enakovredno delila, v vseh ostalih dvainšestdesetih (62) občinah pa je „zmagal“ Tone (Anderlič), 185 delegatov RKK z glasovnico se je odločilo za Anderliča, za Škerbčevo pa samo 102 delegata. In končni rezultat: Na volitvah v skupščini SRS je premočno zmagala Valerija Škerbec.

MLADINA, Ljubljana, 22. jul. 88/7.

IZGON IZ RAJA

... je bila v Dnevniku objavljena fotoreportaža o umiranju vasi Zgornje Danje pod Ratitovcem v Selški dolini. Odhod ljudi izpod Ratitovca v samó navidezno boljše in lažje življenje je v resnici izgon iz raja, ki ga je na številnih hribovskih območjih uprizorila naša povojna politika. Ves čas je sanjala o naših sovražnikih, med katere je bil uvrščen tudi kmet kot lastnik in posestnik zemlje — torej gospodar na svojem. Uspelo ji je sprazniti ta območja, obenem pa je množico kmetov odtrgala od zemlje oziroma jih napravila za dvoživke — pustila jim je zemljo, onemogočila pa jim je dostojanstveno življenje na njej. Pa so tako iz kmetov nastali polproletarci, ki niso več svoji na svojem, še manj pa lastniki tovarn, kar je bilo množici na silo sproletariziranih obljubljeno.

DRUŽINSKA PRILOGA, Ljubljana, sep-okt/88, 128.

JUGOSLOVANSKI SINDIKAT JE POSTAVIL VLADI ULTIMAT

Vodstvo jugoslovanskih sindikatov je vlado „ultimativno“ pozvalo, naj spremeni zakon o znižanju plač. Plače in dohodki so se v 1. polletju znižali za 8,4%. Ker je bila za celotno leto načrtovana 95%-na inflacija dosežena že v avgustu, grozi nadaljnje znižanje

plač za okoli 15%. Ta ukrep je pogoj dogovorjeno prerazporeditev 21 milijard Mednarodnega denarnega sklada za dolarjev dolga v tujini. Povprečni

Oprosti, Žare!

Pred dnevi sem srečal svojega prvega sekretarja. Vodil je naš mladinski aktiv v letih 1945 in 1946. Veste, kaj mi je rekel namesto pozdrava? „Žare, oprosti . . .“

Nisem vedel, kam meri s tem opravičilom, saj se nisva videla sedem laških let. Preden sem se utegnil pozanimati, kaj naj mu oprostim, je že nadaljeval.

„Oprosti mi, ker sem ti lagal. Moje edino opravičilo je v dejstvu, da sem ti lagal v dobri veri, da govorim resnico. Lagal sem ti po direktivi . . . Ali se spominjaš, kako sem na sestankih pred več kakor štiridesetimi leti obljubljal svetlo prihodnost. Govoril sem, da bomo ustvarili napredno in pošteno družbo, v kateri ne bo prostora za krivice, privilegije in podobne nečednosti. Govoril sem, da bomo zgradili napredno in učinkovito gospodarstvo, ki bo dajalo ljudem ustrezen zaslužek. Govoril sem, da bodo kmetje v zadrukah živeli srečno in veselo življenje. Govoril sem, da bomo vsi enaki . . . Oprosti mi, ker sem te takrat hudo nalagal . . .“

Nič ni pomagalo, da sem ga tolažil in prepričeval, da ni za to prav nič kriv.

„Kriv sem, zelo sem kriv pred Bogom in pred ljudmi. Zapeljal sem vas z varljivimi obljubami . . .“

„Veš kaj,“ sem ga prekinil. „Če ti bo laže pri duši, ti povem, da ti takrat nisem verjel niti besedice.“

„A res ne?“ se je bivši sekretar razveselil. „Hvala ti za te besede . . .“

Žal sem mu verjel prav vse, kar je bil nakladal . . .

Žarko Petan

mesečni dohodek delavca znaša sedaj 225 mark.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 9. sept. 88/8.

CENZURA — JE ALI JE NI?

Uredništvo Mladine je že navajeno na določene oblike cenzure, pa najsi le-ta prihaja od politike ali od sodstva. Lagali bi, če bi pritrdili Slobodanu Rakočeviću (RK SZDL), ki trdi, da pri nas ni cenzure. Zavedati pa se moramo, da poleg vidne, fizične cenzure (zaplemba), obstaja tudi nevidna cenzura. To so telefonski klici, ki jim ponavadi sledi „pranje možganov“ oziroma v zadnjem času bolj rotenje, naj „sporni“ članek le umaknemo. Včasih so bili ti klici dovolj in fizična cenzura ni bila potrebna.

Sedanje uredništvo Mladine pa nekako ni imelo dovolj posluha za te vrste prenatalno cenzuro. Že nekaj časa nismo uslišali niti ene telefonske želje. Razen ene. To se je zgodilo 10. maja. Vendar pa takrat v vlogi cenzorja nista nastopila ne politika ne sodstvo. Prvič se je zgodilo, da je cenzuro v svoje roke vzel nekdo tretji. Policija.

S tem je grobo kršila zakon in če slovensko sodstvo še kaj da na svoj ugled, bi ob tej klofuti moralo reagirati.

In zakaj smo se še sedaj odločili povedati te reči? Iz preprostega razloga. Cenzure. Ali mislite, da bi bil ta članek lahko objavljen pred tremi meseci? Gotovo ne, kajti tudi dejstvo, da ga sedaj lahko objavimo, še vedno ne pomeni, da cenzure ni več.

MLADINA, Ljubljana, 9. sep. 88/25.

JUGOSLOVANSKA POT — V PEKEL

To, kar se zdaj dogaja v Jugoslaviji, ni več politika v še znosnem pomenu besede, pač pa mešanica nekakšne revolucije, delne državljanske vojne, brezkompromisnega boja za oblast in nebrzdanega izbruha nacionalizma tipa devetnajstega stoletja v nekaterih delih države. Posledica vsega tega je razpadanje sistema, ki dobiva drama-

tične oblike; ustavne institucije, organi in posamezniki so izpostavljeni strahovitemu pritisku, obe predsedstvi kot najvišja zvezna organa nimata navzven praktično nobene oblasti in avtoritete več, z notraj pa nista sposobni drugega kot nekaj puhlic, nastajajo povsem novi in to najrazličnejši centri moči, skratka, Titova Jugoslavija razpada. Ne le v zraku, tudi v javnih nastopih in pisanju se pojavlja nov pojem — tretja Jugoslavija.

Najbolj množični in prevladujoči val obračuna z dosedanjo Jugoslavijo, ki ga spodbuja, oblikuje in vodi predvsem srbska politika, ni usmerjen v prihodnost, ampak vleče korenine iz miselnosti in obnašanja, ki sta bila v Evropi že doživljena, drago plačana in — zavržena kot brezperspektivna. Socialna in nacionalna demagogija, za-

stareli nacionalizem, podžiganje sovraštva do drugih narodov in čaščenje iracionalne nacionalne simbole in vrednot, brezosebni, v nepreglednih množicah tuleči in skandirajoči kolektivizem, oboževanje od usode poslanega voditelja — vse to je Evropa že videla in občutila v dvajsetih in tridesetih letih tega stoletja in navsezadnje tudi razrešila, toda za ceno največje katastrofe v zgodovini človeštva.

Če se bo spopad nadaljeval tako kot doslej, to je z brezkompromisno agresivnostjo na eni ter strahopetnim oportunistom in nemočjo na drugi strani, potem je perspektiva ena sama: vrnitev v devetnajsto stoletje v gospodarski in socialni politiki, z vrstami za črni kruh in kartami za osnovna živila, v politiki in družbenem življenju pa vrnitev v

**naša luč
ohranja med
nami slovenstvo**

**vsak rojak
potrebuje
takšne opore**

**pridobite
reviji novih
naročnikov!**

„Verni smo velik sestavni del družbe“

Iz pogovora, ki ga je imela ljubljanska revija MLADINA (5. avg. 88) z nadškofofom Šuštarjem.

• V zadnjem času opažamo, da Cerkev postaja upoštevanja vreden politični subjekt. Je ta vtis pravičen?

Res imamo več možnosti, da kot verni in kot člani Cerkve povemo svoje mnenje. To se gotovo dotika tudi političnih vprašanj, vendar nam ne gre za politiko, ampak za etične in človeške prvine, ki bi jih radi poudarili v splošnem pogovoru o današnjem stanju in razvoju.

• Eden najbolj presenetljivih dejstev zadnjih tednov je bil ta, da je bil papežev obisk v Avstriji zelo obširno in temeljito spremljan in povzeman. Po drugi strani pa je vaša dejavnost ujeta v nekoliko paradokso mrežo. Cerkvi je bilo dopuščeno, da ima svoje časopise, televizija in radio pa sta tako rekoč hermetično zaprta.

Televizija in radio sta pač najbolj vplivna in nimata konkurence. Večkrat se je pojavilo vprašanje, da bi tudi Cerkev dobila svoj radio in svojo televizijo. Za televizijo je to popolnoma nemogoče. Za radio bi se morda dalo iskati podobno rešitev, kot jo ima na primer Radio Študent. Med časopisi pa je veliko večja konkurenca, vsakdo lahko izbere svoj list. Zdi se mi pa, da se tudi pri radiu in televiziji nekoliko premika. Preden je prišlo do prvega voščila za božič 1986 po radiu, sem naredil vlogo, ki pa je bila zavržena. Potem je prišlo do voščila na radiu, ki je vzbudilo takšno začudenje, kot da gre za ne vem kaj; lansko leto po televiziji nič manj. Papežev obisk na Koroškem pa je res doživel večji odmev, kakor smo pričakovali. Ali je to znamenje, ki kaže nekak razvoj, ne vem. Velikokrat je že bila postavljena zahteva, da bi Cerkev dobila vsaj neko možnost na radiu in televiziji, saj smo verni velik sestavni del naše družbe.

• Cerkev v Sloveniji stoji nekje med demokracijo in vojaškim režimom. Kako bi lahko določili njen položaj?

Pri nas poskušamo v odkritem pogovoru vzpostaviti razpravo o tistih vrednotah, ki bi nam omogočile, da bi lahko drug drugemu čimbolj pomagali.

To, da Cerkev išče oblast ali si hoče deliti oblast — kar nam od časa do časa očitajo — je nesmisel in popolnoma neutemeljeno. Osebnost mi gre predvsem za to, da bi z razmišljanjem in poudarjanjem vrednot in nalog, ki jih imamo, ljudem v današnjem položaju kako pomagal. Naša edina dolžnost je oznanjevanje in ponudba, kakih drugih političnih, gospodarskih ali administrativnih sredstev Cerkev sploh nima.

• V tem letu je Cerkev dvakrat decidirano nastopila . . .
Sedaj že trikrat.

• Dvakrat na isto temo. To so bili nastopi, ki jih je javnost interpretirala politično. Mislim na izjavo komisije Pravičnost in mir o ustavnih spremembah in na odkrito priznanje in podprtje Odbora za zaščito človekovih pravic. Komisija Pravičnost in mir je čisto na začetku seznama podpisnikov in tudi ena izmed prvih uradnih organizacij, ki je pristopila k odboru. Kakšne so bile reakcije na to vašo gesto?

Komisija Pravičnost in mir je sicer res organ Slovenske pokrajinske škofovske konference, vendar pa komisija dela samostojno. V svoji osebni izjavi sem komisijo brez pridržkov podprl in

dvajseta in trideseta leta tega stoletja. Pa še ta inačica je optimistična.

Janez Stanič

TELEKS, Ljubljana, 15. sep. 88/6.

NEODVISNI SINDIKATI

Potem, ko so se na novo organizirali mirovniki, ekologi, kmetje itd., je ostalo samo še vprašanje, kdaj in kako bo prišlo do novih pobud organiziranosti delavcev. Vprašanje je poglavljal ekonomska kriza in dejstvo, da so delavci poskušali reševati svojo existenco s stankami.

Mariborska stavka, po številu udeležencev, načinu organiziranosti in poteku najbolj odmevna v zadnjega pol leta, je zbežala na čistino sindikalno organizacijo in jo potisnila v kot, delavci so stali na eni strani, „njihova organizacija pa na drugi“. Skupina petih ljudi je spisala pobudo za ustanovitev neodvisnih sindikatov. Rastko Plohl, eden izmed njih, je dejal: „Postalo mi je jasno, da moramo imeti nov, neodvi-

sen sindikat. Takega, kakršen je, ne potrebujemo.“

Iz pisne pobude o ustanovitvi neodvisnih sindikatov lahko razberemo, da je cilj neodvisnih sindikatov zaščita osebnega in družbenega standarda, zmanjšanje obdavčenja življenjsko pomembnih proizvodov, skrb za plače, pokojnine, štipendije, otroške dodatke, bolniški stalež, borba za zaščito zaposlenih pred krivico in nepravilnostmi nadrejenih, proti krivični izgubi in zamenjavi delovnega mesta in uveljavljanje pravic zaposlenih, povečanje letnega dopusta, skrajšanje delovnega časa, omejitev nadurnega dela, nadzor nad normami . . .

Ta sindikat se bo moral izpostaviti v političnih bojih. Sploh pa je bolje, da obstajata dva sindikata, ki med sabo tekmujeta v kvaliteti dela. Obstoj ene same organizacije je hkrati tudi njen konec, pravi Plohl.

TELEKS, Ljubljana, 15. sep. 88/6.

Protest in zaveza udeležencev Drage 1988

Udeleženci študijskih dni Draga 1988, zavedni Slovenci iz domovine, zamejstva in tujine se čutimo dolžni izraziti svoje ogorčenje in protest spričo vznemirljivih dogodkov, ki so se na Slovenskem zvrstili v zadnjih mesecih.

Kajti ti dogodki — aretacije znanih časnikarjev v času razveseljivih demokratičnih gibanj, ter sojenje četverci pred vojaškim sodiščem v mirnem času — so razkrili, da obstajajo v najvišjih oblastnih in političnih telesih jugoslovanske države močne sile, ki so nespravljivo sovražno razpoložene do demokratičnih gibanj na Slovenskem in še zlasti do spremljajočega prepoveda slovenske narodne zavesti.

jo podpiram tudi še naprej. Gre nam predvsem za človeški in etični vidik. V politiko v smislu konkretnih rešitev se ne mislimo spuščati. Radi bi pa opozorili, kaj se nam zdi potrebno narediti ali pojasniti. Če priznavamo, da ima pri nas vsakdo pravico povedati svoje mnenje, potem bi se mi ne zdelo pravično, če bi ravno vernim prepovedali ali onemogočili povedati svoje mnenje. Verni pa moramo povedati svoje mnenje tako, da ga bodo vsi razumeli in kolikor mogoče sprejeli. Kolikor lahko presodim, se je v Sloveniji to tudi zgodilo. Bolelo pa me je in me še boli, da drugod to ali namenoma napačno razumejo in napačno razlagajo, nam podtikajo stvari, ki sploh niso resnične, in nam pripisujejo namene, ki jih nimamo.

• Kakšne reakcije imate v mislih?

No, dobil sem, na primer, nekaj anonimnih telefonskih klicev, ki so me napadali, češ zakaj ne prepričim takšne izjave, ker da gre za napade na našo

državo, da je to politična dejavnost in da se mora Cerkev vzdržati vsake politike. To je klasičen primer nesporazuma. Če Cerkev nima pravice povedati, da se zavzema za pravičnost in mir, za zakonitost in svobodo, za človekove pravice, potem ne izpolni svoje dolžnosti.

• Kaj Cerkev razume pod človekovimi pravicami?

Kot človekove pravice Cerkev sprejema to, kar je utemeljeno že v evangeliju in kar je prišlo v današnjo kulturo od ameriške ustave in francoske revolucije sem. Izjava o človekovih pravicah v Združenih narodih jih je aktualizirala. In odkar je helsinška konferenca to problematiko še bolj postavila v ospredje ter je na Dunaju konferenca o človekovih pravicah, postaja za Cerkev razprava o človekovih pravicah vedno nujnejša. Gre za pravice človeka kot osebe in njegove vesti. K tem pravicam kajpak sodi tudi vprašanje verske svobode. Ni mi znano, da bi

kjerkoli kdorkoli hotel deklarativno človekove pravice zanikati, kratiti ali jih omejevati. Dejansko stanje pa je seveda popolnoma drugačno. Prav zato mislim, da se je treba odkrito in pošteno zavzeti vsakokrat, ko so pravice nekega konkretnega človeka kršene.

• Mimogrede, zakaj papež ni prišel v Jugoslavijo?

Zame je to pravzaprav naravnost nerazumljivo. Pogovarjal sem se s papežem samim in z drugimi. Čudno je, da sploh ni mogoče jasno priti do tiste točke ali razloga, ki naj bi bil ovira, da bi se kaj premaknilo. Ponavljajo, da razmere niso zrele, niso še izpolnjeni pogoji. Na vprašanje, kateri so tisti pogoji in razmere, kdo naj jih rešuje in vzame stvar v roke, pa pravijo: prav to je treba še razčistiti.

• Ali se vam zdi pravica do veroizpovedi realizirana?

Načelno je jasno izpovedana v ustavi. Jasno je povedana v zakonu o

Tako sovražno so te sile razpoložene, da so pripravljene, kot se je razkrilo v tej aferi, tudi z vojaško silo nastopiti proti slovenski demokratični in narodni prebui, seveda z namenom, da z zastraševalnimi akcijami zbijejo v tla njeno moralno moč in da z vrsto aretacij odstranijo s prizorišča njene najvidnejše nosilce.

Nekatera znamenja celo kažejo na jezikovne genocidne nakane proti slovenskemu narodu, nakan, ki nam jih ni težko prepoznati, ker smo poskuse uresničitve takih namenov izkusili med fašistično in nacistično okupacijo.

Vznemirila nas je poleg vsega tega še medlost in bojazljiva opreznost, s kakršno so se predstavniki slovenske politične in državne oblasti odzivali na te strašljive dogodke, saj v teh odzivih pogrešamo jasnih in odločnih besed odpora in nasprotovanja tako očitnim prestopkom zoper osnovne vrednote in pravila civilne družbe in še posebej zoper ustavno priznano suverenost slovenskega naroda.

Še posebej je za nas skrb vzbujajoča in porazna spretnjaška lahkota, s katero se predsedstvo slovenske repu-

blike neodgovorno odreka suvereni svoji pravici do lastnega ukrepanja zoper dejanja, ki so resno ogrozila doslej dosežene in krvavo izborjene pravice Slovencev in Jugoslaviji. Če predsedstvo republike Slovenije izjavlja, da se ne čuti poklicano („pristojno“) za vprašanja o ustavnosti ali neustavnosti vojaških povelj, ki jih vsebujejo razkriti tajni dokumenti, glavni predmet sodne obravnave, tedaj je s tem pokazalo, da se ne čuti prvenstveno zavezano slovenskemu narodu, v imenu katerega je postavljeno, temveč da čisto refleksno zgolj varuje svoj položaj, tj. položaj edine obstoječe in edine vladajoče stranke.

Podoficir Ivan Borštner je lahko pred vojaškim sodiščem trdno vztrajal na stališču, da je ravnal po svoji najboljši vesti, ko je sicer nedovoljeno posegel po tajnih vojaških listinah, ker njihova vsebina oziroma namen po njegovem prepričanju predstavlja nevarnost za slovenski narod. Kar je torej lahko storil tako rekoč najmanjši izmed nas, posameznik iz nižjega socialnega sloja, vendar zaveden Slovenec, tega ni moglo storiti najvišje predstavništvo slovenske države.

Kakor se lahko veselimo velike, nedavno izkazane množične pripravljenosti Slovencev na tveganja in žrtve, kakor se lahko veselimo srčnosti kakega Ivana Borštnerja, tako smo lahko tembolj ogorčeni spričo vedenja slovenskih oblasti, ki po svoji moralni pripravljenosti žal ne dosegaajo niti najbolj razširjenega razpoloženja Slovencev za uresničitev suverene narodne eksistence, za demokratični razvoj in za civilno družbo.

Izražamo svojo trdno podporo Odboru za človekove pravice v Ljubljani in želimo, pričakujemo, da bo trdno vztrajal pri svojem poslanstvu, ki ga je plebiscitarno potrdila slovenska javnost. Še posebej velja naša podpora in solidarnost štirim obsojencem, Borštnerju, Janši, Zavrlu in Tasiču.

Udeleženci Drage 88 se s tem zavezujemo, da bomo vsak po svojih močeh skušali pripomoči, da bi se gibanje za človekove pravice na Slovenskem utrdilo in še razširilo in še posebej, da bi dosegli oprostitev vseh štirih obsojencev.

Trst, 4. septembra 1988

Udeleženci 23. študijskih dnevov
Draga 1988

položaju verskih skupnosti v Sloveniji. Ko pa gre za čisto konkretne primere, na primer v službi, pa morajo tisti, ki jasno izpovedujejo vero, večkrat računati s posledicami.

• **Tukaj najbrž prihaja do spopada dveh dogmatizmov. Kako se ta dva sistema soočata?**

Najprej bi morali nekoliko razčistiti pojem dogme. Cerkev sprejema in oblikuje dogme, kolikor se zaveda, da jo veže božje razodetje. V socializmu označujejo za dogmatike tiste, ki samo ponavljajo iste teze. Najbrž zaradi tega nekateri mislijo, da gre pri Cerkvi za isti mehanizem kot pri partiji in da se zaradi tega zlahka sporazumevata in dogovarjata. Ni mi znano, da bi v Sloveniji prihajalo med Cerkvijo in partijo do kakršnih koli dogovarjanj v tej smeri.

• **Kdo pa je vaš sogovornik?**

Uradno predsednik komisije SRS za odnose z verskimi skupnostmi prof. Frlec in v zadnjem času tudi predsed-

nik Socialistične zveze Jože Smole. Z drugimi predstavniki družbe se srečujemo ob različnih priložnostih. O tem, da bi s partijo ali s kom drugim sklepali aranžmaje o tem, kdo bo imel oblast nad čim, pa sploh ni govora.

• **Verjamate v demokratizacijo?**

Družba je v stalnem razvoju. Imamo znamenja demokratizacije in spet znamenja, da je demokratizacija omejena ali celo zadušena. Hrepenenje po svobodi in prizadevanje za uveljavljanje svojih pravic je v človeku tako globoko utemeljeno, da demokratizacije ni mogoče zadušiti, čeprav smo sedaj v strahu, da se bo proces demokratizacije zožil.

• **Je opaznejša prisotnost Cerkve v javnosti posledica ofenzivnejše strategije Cerkve ali popuščanja politike?**

Po mojem ne eno ne drugo. Mislim, da gre za nevzdržen razvoj k večji toleranci in demokratičnosti. Postajamo

bolj stvarni in se osvobajamo ideologije. Nastalo je neko novo ozračje . . .

• **Koliko je določeno s trenutnim ozračjem v slovenski politiki?**

Ko sem postal škof leta 1980, sem izrecno poudaril, da bo moje prizadevanje v slovenski Cerkvi usmerjeno v to, da bi se čim bolj uveljavila svoboda, pravičnost in enakopravnost vseh in da se bom zavzemal za vsakega človeka brez razlike, kjerkoli se mu godi kakšna krivica.

• **Javno nastopanje cerkvenih dostojanstvenikov je še vedno zelo travmatično. Vaš nastop na radiu in televiziji je izjemen medijski dogodek. Mislite, da bomo kdaj doživeli normalne reakcije?**

Druge poti sploh ne vidim. Nasilje in omejevanje človekovih pravic je znamenje strahu in nemoči. Pred resnico ni treba imeti nobenega strahu. Na dan mora priti celotna resnica. Preseči moramo preteklost in iti naprej v prihodnost.

oglasi

● **Dragi rojaki!** Za Vašo SELITEV v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. HORŽEN, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf. (Telefon 02 1 03 / 44 5 62). — Informacije dobite pisмено ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.

● **RAČUNALNIKI:** Sinclair 48K DM 245,—. Vse vrste Commodore, Schneider, Atari RADIOAPARATI, AVTORADIO Hi-Fi. Razni stroji in orodje. Eksportni popust. — Jode Discount Markt, Schwanthalerstr. 1, 8000 München 2, BRD.

● **PREVAJANJE V MÜNCHNU** — Dipl. filolog JOSEPH ARECH Vam uradno uredi prevoze iz slovenščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno pomoč; pouk nemščine in slovenščine. — 8000 München

45, Situlistr. 71b (U-Bahn 6, postaja Freimann), tel. 0 89 / 32 68 13.

● **DRAGI ROJAKI, POTUJETE V EVROPO?** Na pragu domovine, v središču stare Gorice, ob lepem drevoredu Corso Italia, vas pričakujemo v PALACE HOTELU, najboljšem hotelu v mestu. Najmodernejši komfort (kopalnica, telefon, radijski sprejemnik, barvna televizija, mini bar, klimatizacija). Zelo ugodne cene: enoposteljna soba 62,50 DM, dvoposteljna 92,40 DM. — Vinko Levstik, PH-PALACE HOTEL, Corso Italia 63, I-34179 Gorizica, tel. 04 81 / 82 1 66, telex 461154 PALGO I.

● Ugodno prodam takoj vseljivo stanovanje 93 m² v lepem delu Ljubljane, Štepanjsko naselje. Tel. 061 / 45 25 03.

● Novejšo, komfortno HIŠO, 390 m² stano-

vanjsko uporabne površine s 1800 m² urejene, ograjene parcele na mirnem kraju v Gornji Radgoni PRODAM najboljšemu kupcu ali zamenjam za stanovanje v Nemčiji ali Avstriji. Zraven osnovnih komunalij, asfaltiranega dovoza in dvorišča so v hiši centralno talno gretje, sončni kolektorji, kamin, satelitska TV in telefon. Pod istim ostrešjem je še garaža 11,5 x 6,2 x 7,5 m, ki je primerna za vsako obrt ali spremembo v dodatno stanovanje. — Ponudbe na telefon Yu 069 / 74 601.

Če potujete v München,
Vas pričakuje
HOTEL ERBPRINZ
Sonnenstr. 2, 8000 München 2
tel. 089 / 59 45 21.
Družina Zupan

Pred kratkim je izšel prvi objektivni pregled tega, kar se je med zadnjo vojno v Sloveniji zgodilo.

Stane Kos: STALINISTIČNA REVOLUCIJA NA SLOVENSKEM, 1. del.

Knjiga stane 210 šilingov ali 30 mark oz. enako vrednost v drugih valutih. Naročate jo lahko na naslovu:

Mohorjeva knjigarna, Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt.

preberite!

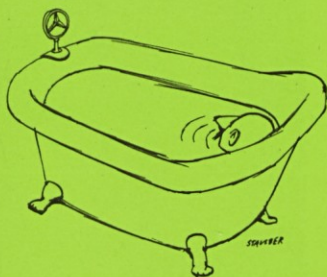
PREVODE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo „Naše luči“ do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih glasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih poštnih kuponih pristojbino za dvojne pisem za tujino.

od smeha ni še nihče umrl

Med kosilom je kipar navdušeno vzkliknil: „Kaj je lepšega od staroveškega grškega vrča in od etruščanske vaze?“

Gost: „Liter.“

o

Nekdo, ki se je imel za velikega umetnika, pa ga po njegovem mnenju drugi niso znali ceniti: „Če pridem še enkrat na svet, ne bom več umetnik.“

„Zdi se mi, da si že drugič na svetu.“

o

O znanem opravlјivcu je rekel nekdo: „Ta človek je zares dober: toliko ljudem je že ukradel čast, pa je ni zase prav nič obdržal.“

o

Francoska igralka Sarah Bernhardt je prišla v Moskvo. Tam je šla na policijo, da bi dobila dovoljenje za nadaljevanje poti v notranjost Rusije. Uradnik je zahteval pismeno prošnjo. Posodil ji je papir, pero in črnilo in ji prošnjo narekoval. Podpisano prošnjo je Sarah vtaknila v kuverto in to zalepila.

„Zdaj je treba prošnjo le še dostaviti,“ je rekel uradnik.

„Komu?“ je vprašala igralka. „Meni vendar.“

Sarah mu pismo izroči, ta ga odpre, skrbno prebere in pravi: „Gospa, prebral sem vašo prošnjo, a vam žal ne morem ustreči.“

o

Churchill je moral nekega večera govoriti po radiu. Poklical je taksist. Taksist Churchilla v temi ni prepoznal, pa mu je rekel, da ga ne utegne peljati, ker bi rad poslušal Churchilla, ki bo sedajle govoril po radiu. Churchillu so bile te besede všeč, pa je dal taksistu cel funt napitnine. Šofer je denar spravil in rekel: „Vstopite, gospod, vas bom peljal! Naj Churchilla vzame vrag!“

o

Na začetku zadnje vojne je rekel Churchill v radijski oddaji: „Čakamo na že dolgo obljubljeno nemško invazijo. Ribe tudi.“

od doma

MLADINI SO ŠIROKO ODPRTA VRATA ZAPOROV.

Najslabše so tiste prodane duše, ki so kupljene na državne stroške.

NI NAS TREBA V SOCIALIZEM VODITI ZA NOS.

Proti boljšemu življenju, ki smo ga dočakali, se moramo odločno bojevati.

POHITITE Z NOVO HIMNO, NAROD JE ŽE NA NOGAH!

Baje so turisti zelo zadovoljni, da so v Jugoslaviji — samo začasno.

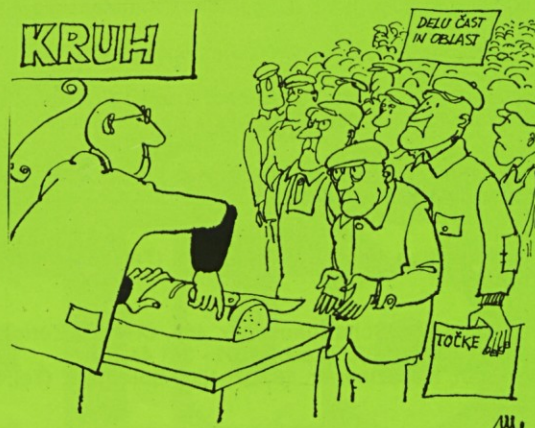
ČUDNO, TOLIKO FUNKCIONARJEV, PA NIČ NE FUNKCIONIRA!

Pri sestopanju z oblasti bi komunistom marsikdo rad pomagal, da bi šlo hitreje.

OD TAKRAT, KO NAM OBLJUBLJAJO RAJ, JE ŽIVLJENJE POSTALO PEKEL.

Prosim vas, ne govorite proletarcem, naj se združijo — lahko bi prišli v škripcel!

Po PAVLIHU

Erscheinungsort: Klagenfurt
Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt
Viktringer Ring 26
P. b. b.

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Stanislav Cikanek, 62, Offley Road, London SW9 OLS. (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b. Ansfelden. (Tel. 07229 - 88 35 64).

P. Andrej Kropelj, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

Anton Štekl, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.

(Tel. 0222/55 25 75).

Slovenski socialni urad, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.

(Tel. 0222/55 25 75).

Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.

(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).

Slovenski dušnopastirski urad, Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. 0032/11/76 22 01).

Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.

(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Prelat Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. (1) 43 61 80 68).

Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. (1) 42 53 64 43).

Stanislav Kavalarič, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.

(Tel. 21 70 91 88).

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz. (Tel. 82 91 85 06).

Jože Kamin, 14 rue du 5 Decembre, 57800 Merlebach. (Tel. 87 81 47 82).

François Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice. (Tel. 93 56 66 01).

NEMČIJA

Msgr. dr. Janez Zdešar, Rosenstraße 26, 8011 Heimstetten b. München

(Tel. 089 - 90 30 050).

Martin Horvat, 1000 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus.

(Tel. 030 - 785 30 91 do 93).

Janez Pucelj, 4200 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 - 64 09 76).

Stanko Čeplak, diakon, 4200 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 -

64 09 76).

Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdähler Str. 14. (Tel. 02129 - 13 92).

Vladimir Jereb, 6000 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 069 - 63 65 48).

Stanko Gajšek, 6800 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28 5 00).

Ciril Turk, 7000 Stuttgart 1, Stafflenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 23 28 91).

Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 78 8 14).

Vili Stegu, 8070 Ingolstadt, Hohe Schulstr. 3, 1/2. (Tel. 0841 - 34 4 74).

Jože Bucik, 8900 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.

(Tel. 0821 - 97 9 13).

Slovenski dušnopastirski urad, 7900 Ulm, Olgastraße 137.

(Tel. 0731 - 27 2 76).

Slovenski župnijski urad (Marijan Bečan, Branko Rozman), Liebigstr. 10,

8000 München 22. (Tel. 089-22 19 41).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. iz Nizozemske:

09 - 32 11 76 22 01).

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 411 38 Göteborg. (Tel. 031 - 11 54 21, v Malmöju:

040 - 23 24 78).

ŠVICA

Urad slovenske misije, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. Urad: 01 - 301 31 32. Zasebno: 01 - 301 44 15).

P. Damijan Frlan, Kapuzinerstr. 18, CH-4500 Solothurn. (Tel. 065 - 22 71 33).